

VINCENT VAN GOGH'UN KADIN PORTRELERİ

TUĞBA KODAL

ÖZ

Vincent van Gogh on yıllık kısa bir zaman diliminde ürettiği eserler ile sanat tarihine adı yazdırmış önemli ressamların başında gelmektedir. Sanat yaşamı boyunca pek çok manzara, natürmort, portre ve otoportre çalışmaları ile ün kazanan Van Gogh'un resim ve çizim çalışmalarının arasında portreleri dikkat çekmektedir. Sanatçının, köy veya şehirde yaşayan insanların portreleri ve kendini etüt ettiği otoportrelerinde plastik süreci başarılı yönetmesi ve duygu aktarımının etkili olması özellikle dikkati çeken unsurların başında gelmektedir. Van Gogh ilk yaptığı portreleri plastik sürecini geliştirmek amacıyla etüt etse de daha sonraları portre resmi onun için anlamsal bağlamda önem arz etmiştir.

Bu çalışmada, Vincent van Gogh'un kadın portrelerindeki biçimsel alt yapıyı çözümlmek probleminde yola çıkışla portrelerin plastik bağlamdaki zamana ve mekâna bağlı değişim sürecinin varlığını sorgulamak amaçlanmıştır. Sorgulama sürecinde nitel bir yaklaşımla plastik analiz yöntemi kullanılarak sanatçının formu yorumlama biçimi, renk ve ışık kullanımına odaklanılmıştır. Çalışmanın ilk aşamasında kadın portreleri yıllara göre daha sonra Van Gogh'un yaşadığı mekânlara göre ayrılarak altı bölümde incelenmiştir.

Araştırmada sanatçının plastik süreçteki değişimlerinin en belirgin kırılma noktalarının zamansal ayırmadan daha çok bulunduğu mekâna göre oluştuğu gözlemlenmiştir. Ayrıca Van Gogh önceleri kısıtlı renk paleti ile figürün yüzündeki ışığı irdelemeye odaklanırken sonraları daha fazla renk kullanımına gittiği ve biçimsel yorumlamadan daha çok modelin ifadesini yakalamaya odaklandığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Van Gogh, Portre Resmi, Kadın Portreleri, Plastik Çözümleme, Renk.

Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Fotoğraf Bölümü, tugbakodal@sdu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-0219-178X>.
Araştırma Makalesi, **Makale Gönderim:** 21.05.2022, **Makale Kabul:** 27.07.2022, **DOI** 110.48069/akdenizsanat.119458

* Çalışmada herhangi bir destek ve teşekkür beyanı veya çatışma beyanı yoktur.

VINCENT VAN GOGH'S WOMAN PORTRAITS

TUĞBA KODAL

ABSTRACT

Vincent van Gogh is one of the most important painters who have made his mark in the history of art with the works he produced in a short period of ten years. Van Gogh, who gained fame with many landscapes, still lifes, portraits and self-portraits throughout his artistic life, draws attention among his painting and drawing works. The artist's successful management of the plastic process and effective transfer of emotions in the portraits of people living in villages or cities and in his self-portraits are among the most notable element. Although Van Gogh studied his first portraits in order to improve the plastic process, later portrait painting became important for him in a semantic context.

In this study, starting from the problem of analyzing the formal infrastructure in Vincent van Gogh's portraits of women, it is aimed to question the existence of the change process of portraits in the plastic context depending on time and place. In the questioning process, the artist's way of interpreting the form, the use of color and light was focused on by using the plastic analysis method with a qualitative approach. In the first stage of the study, the portraits of women were divided according to the years, then according to the places where Van Gogh lived, and examined in six sections.

In the research, it has been observed that the most obvious breaking points of the artist's changes in the plastic process occur according to the place where he is located rather than the temporal separation. In addition, it was determined that while Van Gogh initially focused on examining the light on the face of the figure with a limited color palette, later he used more colors and focused on capturing the expression of the model rather than the formal interpretation.

Keywords: Van Gogh, Portrait Painting, Portraits of Women, Plastic Analysis, Color.

1. GİRİŞ

Vincent van Gogh resim sanat tarihine adını yazdırmış önemli ressamların arasında yer almaktadır. Sanatçı, kendine özgü dünya algıları ile ürettiği çok sayıda eserler sayesinde sanat tarihi içerisinde sağlam bir yer edinmiştir. Sanatçı yaşamının sadece son on yılında resim üretse de bu kısa zamana “850’den fazla resim ve yaklaşık 1.300 kâğıt üzerinde çizim” olmak üzere çok sayıda eser sığdırmayı başarmıştır (“Van Gogh Museum”, ty. c). Van Gogh sanatını adeta varlığının temel amacı gibi icra etmiştir.

Sanatçının ölümünden sonra dehasının anlaşılmasıyla kazandığı ünün dünya çapına yayıldığı gözlenmektedir. Bu bağlamda pek çok sanatseverin ilgi alanına girmesinin yanı sıra farklı disiplinlerden araştırmacıların da ilgisini toplamış ve bugüne kadar Van Gogh ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Bu çalışmalara örnek olarak Van Gogh üzerine yapmış olduğu çalışmalarıyla ünlü sanat tarihçisi Jan Hulsker’e ait 1996 yılındaki revize basımı “The New Complete Van Gogh: Fully revised and enlarged edition of the catalogue raisonné” başlıklı kitap, Jacob Baart de la Faille’ye ait Van Gogh resimleri kataloğunun 1970 yılındaki yeniden basımı “The works of Vincent van Gogh: his paintings and drawings” adlı kitabı, sanat eğitimi alanında Laura Coyle tarafından 1996 yılında yazılan “Strands interlacing: colour theory, education and play in the work of Vincent van Gogh” başlıklı makale, Van Gogh’un boya kimyasının incelendiği Joris Dik, Koen Janssens, Geert Van Der Snickt, Luuk van der Loeff, Karen Rickers ve Marine Cotte tarafından 2008 yılında yayınlanan “Visualization of a Lost Painting by Vincent van Gogh Using Synchrotron Radiation Based X-ray Fluorescence Elemental Mapping” başlıklı makale, Suzan Koslow’un Van Gogh portrelerini fizyonomi bağlamında incelediği 1981 tarihli “Two Sources for Vincent van Gogh’s Portrait of Armand Roulin: A Character Likeness and a Portrait Schema” başlıklı makalesi, Carol Zemel’in 2020 yılında yeniden basılan Van Gogh’un portrelerinde toplumsal cinsiyet yapılandırılmalarını da ele aldığı “Van Gogh’s Progress: Utopia, Modernity, and Late-Nineteenth-Century Art” başlıklı kitabı örnek verilebilir. Görüldüğü üzere Van Gogh’un eserleri burada yer verilmeyenlerde dâhil farklı bilim alanından araştırmacılar tarafından ele alınmıştır.

Van Gogh üzerine pek çok kitap, tez, makale, araştırma gibi yazılı kaynak mevcut olmasının yanı sıra belgesel, sinema filmi gibi yapımlar da ortaya konmuştur. Hatta Van Gogh ve eserleri üzerine ‘Van Gogh: The Immersive Experience’ (Fever Labs Inc. ve Exhibition Hup Edutainment, 2022), ‘Imagine Van Gogh’ (Mauger ve Baron, 2022) gibi dijital sergiler, sanal turlar (Van Gogh Museum 4K Virtual Tour, 2020) ve sanat uygulamaları gerçekleştirilmektedir. Yazılı kaynaklar tarandığında sanatçının yaşamı, resim estetiği, kullandığı malzemelerin nitelikleri, eserlerinde kullandığı boya kimyasal analizleri, sanatçının psikolojik durumu gibi pek çok farklı disipline ait araştırmaların gerçekleştirildiği gözlemlenmektedir. Yapılan literatür taramasında Van Gogh’un yapmış olduğu portrelerin genel ya da tekil eserleri üzerine çalışmaların mevcut olduğu görülmüş ancak spesifik bir alan olarak kadın imgelerinin yer aldığı eserlerinin konu edinildiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Buna bağlı olarak araştırmada, Van Gogh’un kadın portrelerindeki biçimsel alt yapıyı ve gelişim basamaklarını takip etmek probleminde çıkışla sanatçının kadın portrelerinin analiz edilmesi ve söz konusu bu portrelerin plastik bağlamdaki değişim ve dönüşümlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle çoğunlukla Vincent van Gogh’un gündelik yaşam betimlemeleri, manzara ve otoportreleri

üzerinden yapılan çalışmalara ek olarak katkı sağlaması amacı ile makale kadın portreleri ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca sanatçının betimlediği kadın portrelerinin tamamı (77 adet) ele alınarak van Gogh'un biçem çözümlmelerine katkı sağlayıcı bir öneme sahip olacağı düşünülmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Araştırma kapsamında öncelikle kuramsal alt yapının oluşturulduğu literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Görseller için yapılan literatür taramasında ise basılı kaynaklarda ya da dijital ortamlarda yer alan Vincent van Gogh'a ait resimlerin kimi zaman kontrastlık ve renk ayarları değiştirilerek orijinallerinden uzaklaştırıldığı ayrıca farklı adlandırıldığı ve ölçülendirildiği görülmektedir. Bu nedenle renk üzerinden yapılan inceleme aşamasında resimlerin dijital görsellerinin büyük çoğunluğu özellikle sergilendiği müzelerin resmi web sitelerinden alıntılanmıştır. Araştırmanın sonunda ekler bölümünde Ek Şekil:1 başlığı altında 77 adet resim sıralanmış ve incelenmiştir. Her ne kadar Ek Şekil 1'de zorunlu olarak resimlerin boyutları küçültülse de inceleme aşamasında kaynaklardan büyük boyutlu görseller incelenmiştir. Ayrıca resim adları veya diğer bilgilerin eksik olan bölümleri görsel kaynakçada belirtilen kaynaklardan birbiri içerisinde tamamlanarak düzenli bir resim altı verisi elde edilmiştir. Belirtilmelidir ki İngilizce ve Felemenkçe kaynaklarda resim adlarında yer alan Türkçeye çevirisinde "baş" olan kelimeler yerine "portre" kelimesi kullanılmış resim adlarının çevirileri bu doğrultuda yapılmıştır.

Literatür taraması sonucunda Van Gogh ve eserleri hakkında ele alınan konu bağlamında çok sayıda tanımlayıcı ve değerli bilgilerin var olduğu tespit edilmiştir. Manzara resimleri, otoportreleri, paletinin ve/veya tekil resimlerinin fiziksel ve/veya sanatsal bağlamda analizine ilişkin pek çok tez, kitap, vb. yazılar mevcuttur. Tüm bunlara ek olarak, sanatçının eserleri içerisinde kadın portrelerinin plastik bağlamdaki seyrini tespit edebilmek mümkündür. Bu doğrultuda söz konusu sınırlar dâhilinde Vincent van Gogh'un resim estetiğinin gelişim basamaklarını takip etmek merak konusu olmuştur.

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu çalışmada Vincent van Gogh'un yapmış olduğu kadın portrelerinin incelenme sürecinde nitel araştırma yöntemi dâhilinde artsüremli ve eşsüremli bir bakış açısı benimsenmiş ve plastik bağlamda analiz edilerek değişim ve dönüşümler belirlenmiştir. Özellikle sanatçının renk ve ışık kullanımı, formu yorumlama biçimi irdelenmiştir. Ayrıca süreç içerisinde anlam katmanındaki değişimlerin varlığı da incelemeye kimi zaman dâhil edilmiştir. Özellikle belirtilmelidir ki; artsüremli ve eşsüremli teriminin dilbilim alanında kullanılan artsüremli (artzamanlı) ve eşsüremlilik (eşzamanlı) terimlerini tam anlamıyla karşıladığından söz edilmemektedir. Artsüremlilik ile Van Gogh'un kısa süreli sanat yaşamı içerisinde ortaya koyduğu kadın portrelerinde zamansal olarak ardışık bir incelemeden söz edilmektedir. Eşsüremlilik ile ise bu ardışık zaman dilimi içerisinde belirli bir mekânın sınırlandırdığı koşulların dönemsel sınıflandırması ve incelenmesinden söz edilmektedir. Ancak "artzamanlı bir dil araştırması, dilin veya bölümlerinin zaman içindeki gelişimi ile ilgilidir" (Raclavský, 2014, s. 1). Bu tanımlamaya benzer bir biçimde Van Gogh'un kadın portrelerinin zaman içerisindeki evrimini inceleme süreci artsüremli bir bakış açısı ile bağdaştırılabilir. Ayrıca van Gogh'un yaşadığı mekânlara göre resimler sınıflandırılarak dönemlere ayrılmış ve bu bağlamda incelenmiştir. Bunu da zamana dayalı evrimsel yapının dışında durumsal olarak değerlendirmenin yapıldığı eşsüremli bir inceleme olarak nitelendirebiliriz.

İnceleme sürecinde plastik bağlamda renk ilişkilerinin önemi nedeniyle sanatçının çoğunluğu renksiz etüt edilmiş kâğıt üzeri çalışmaları kapsam dışı bırakılmış yalnızca tuval vb. üzeri yağlı boya renkli eserlerine odaklanılmıştır. Van Gogh'un çalışmalarının tarihsel sıralaması çoğu zaman zor olmasına karşın sanatçının eserlerinin kronolojik olarak sıralaması konusunda en güvenilir kaynaklardan birisi olan sanat tarihçisi Jan Hulsker'in hazırladığı ve ilk baskısı 1980 olan Vincent van Gogh'un Catalogues Raisonné'sinde verilen numaralandırma (JH kodlu) sistemine göre gerçekleştirilmiştir. Ayrıca diğer bir önemli isim olan ve ilk Van Gogh kataloğunu hazırlayan Jacob Baart de la Faille'in 1928 kataloğunda verilen numaralara da yer verilmiştir ki bunların başında "F" harfi bulunmaktadır. Bu katalog numaraları incelenen ve kaynakçada belirtilen basılı kaynaklardan, internet kaynaklarından ve müzelerin beyan ettiği nesne verilerinden alıntılanmıştır.

4. VAN GOGH'UN KADIN PORTELERİNİN PLASTİK BAĞLAMDA ARTSÜREMLİ VE EŞSÜREMLİ İNCELENMESİ

Vincent van Gogh 30 Mart 1853'te Brabant'ın Zundert köyünde doğmuştur (Britannica, 2022). Sanatçı 27 yaşına kadar sanat tüccarlığından okul müdürlüğüne ve vaizliğe kadar farklı işler denemiştir. Sonunda küçük kardeşi Theo'nun tavsiyesi üzerine sanatçı olma yolunda ilk ciddi adımını atmıştır ("Van Gogh Museum", ty. a). Bu süreçten itibaren yaşamının sonuna kadar Van Gogh "850'den fazla resim ve yaklaşık 1.300 kâğıt üzerinde çizim" olmak üzere çok sayıda eser ortaya koymuştur ("Van Gogh Museum", ty. c). Van Gogh'un sanat yaşamı boyunca maddi sıkıntılar nedeniyle resim malzemesi temin etmekte güçlük çektiği bilinmektedir. Bu nedenle kimi zaman resimlerini uyguladığı satih olarak tuval yerine kontrplak ya da karton kullanmıştır. Sanatçı resimlerinde malzeme olarak ise en çok yağlı boya kullanmayı tercih etmiş ancak suluboya, pastel boya, tebeşir, mürekkep ve karakalem çalışmaları da gerçekleştirmiştir. Van Gogh'un resimleri incelendiğinde izleyiciyle poz verircesine duruş sergileyen ve tek figürlü kadınları konu edindiği portre resmine ilk örnek 1884 yılında Nuenen'da yaptığı Şekil 1'de izlendiği üzere "Oturan Köylü Kadın" adlı eseridir.

Şekil 1: Oturan Köylü Kadın, Kontrplak ü.y.b, 36x26 cm., Nuenen: Aralık 1884.
Morohashi Modern Sanat Müzesi, Fukushima/Japonya, F 143, JH 546.

Kaynak: <https://dali.jp/en/collection/>

Van Gogh'un etüt ettiği tüm kadın portre sayıları görsel kaynakçada yer alan kaynaklardan yararlanılarak yıl bazında sıralanırsa ortaya aşağıdaki gibi bir tablo çıkmaktadır;

Tablo. 1. Van Gogh'un yıllara göre kadın portre sayısı dağılımı (Tuğba Kodal, 2022).

1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890
8 tablo	37 tablo	3 tablo	5 tablo	8 tablo	6 tablo	10 tablo
Nuenen	Nuenen ve Anvers	Paris	Paris	Arles	Arles ve Saint-Rémy (Eylül ayı)	Saint-Rémy ve Auvers-sur-Oise

Şunu belirtmek gerekir ki en çok kadın portresi yaptığı 1885 yılına ait resimlerin çok az bir kısmının başlangıç tarihinin 1884 yılının son ayları olduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca Jan Hulsker, Şekil 2, Şekil 3 ve Şekil 4'te görülen portreleri van Gogh'a ait olarak kabul etmemiştir.

Şekil 2: Kadın Portresi, Kontrplak ü.y.b., 47,8x34,8 cm., Nuenen: Kasım 1884-Mayıs 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam F 159, JH numarası yok

Kaynak: <https://www.vangoghmuseum.nl/collectie/s0343V1966>

Şekil 3: Kadın Portresi. T.ü.y.b., 27,3 cm x 19,1 cm, Paris: Mart-Haziran 1886, Van Gogh Müzesi, Amsterdam. F 215c, JH numarası yok

Kaynak: <https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0091V1962>

Şekil 4: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 32,3x22 cm, Paris: Mart-Haziran 1886, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 215d, JH numarası yok

Kaynak: <https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0074V1962>

İnceleme süresince Ek Şekil:1'de gerçekleştirilen artsüremli bakış resimdeki plastik evrimlerini belirlerken işlevsel olmuştur ancak bu evrimin kırılma noktaları yıllara göre değil de bulunduğu mekâna göre oluştuğu gözlemlenmiştir ki bu da eşsürem bağlamı olarak nitelendirilebilir. Dolayısıyla bu bakış açısıyla Van Gogh'un kadın portreleri var olunan mekâna göre sınıflandırıldığında; Nuenen dönemi, Anvers dönemi, Paris dönemi, Arles dönemi, Saint-Rémy-de-Provence, dönemi ve Auvers dönemi olarak ayrılır.

4.1. Nuenen Dönemi

Van Gogh'un resme başlamadan önce emekçilerin yaşamına karşı özel bir ilgisi vardı (Swerdlow, 1997). Sanatçı özellikle 1881-1885 yılları arasında köylüleri ve yaşamlarını konu edindiği bir dizi çalışma gerçekleştirmiştir. Daha önceki yıllarda resimlerinde kadınlara yer vermesine karşın klasik portre tanımına uygun ilk yağlıboya portre çalışmaları 1884 yılında gözlemlenmektedir. Ryan'a (1976) göre Van Gogh ilk olarak 1884 sonbaharında planladığı ve sonraki kış ve ilkbahar boyunca üzerinde çalıştığı bu köylü portreleri aslında "Patates Yiyenler" in oluşumuna yol açmıştır. Koslow'a (1981) göre, Van Gogh'un portreleri gerçekleştirmeyi planladığı köylü yaşamının resimlerine hazırlık çalışmalarıdır. Aralık 1884'ten Mayıs 1885'e kadar Nuenen'de yalnızca köylü kadınların modellik yaptığı 41 adet yağlıboya portre çalışması mevcuttur (bkz. Ek Şekil 1). Bu portre çalışmalarında sıklıkla kullandığı kadın model aynı zamanda 'Patates Yiyenler' tablosunda yer alan önden görünüşte gösterilen Gordina De Groot'dur (Hulsker J., 1980 ve De La Faille, JB., 1970, akt. Defeyt vd., 2020, s. 1).

Van Gogh Nuenen'de portre yapımına ilk olarak eğitim amaçlı başlamıştır. Bu, Theo van Gogh'a yazmış olduğu 484. mektuptan rahatlıkla anlaşılmaktadır: “Başların¹ çeşitli kavramları hakkındaki duygularınız hakkında yazdıklarınız göz önüne alındığında, yosunla kaplı sazdan çatılı bir kulübeden çıkan bu kafaların, eğitim ve öğretim amaçlı olmalarına rağmen, size kesinlikle uygunsuz görünmeyeceğini düşünüyorum” (Van Gogh, 1872-1890, Van Gogh'tan Theo van Gogh'a, 2 Mart 1885).

Van Gogh'un bu dönemde çizdiği köylü portrelerinin çoğunda, aktarmaya çalıştığı karakter ve hayat, köylülerin üzerinde yaşadığı ve çalıştığı dünyayla o kadar yakından bağlantılıdır ki sanatçı için en etkili renkler olan kırık renkler, bu bağlantının altında yatan en anlamlı yol haline gelmiştir (Ryan, 1976, s. 27-28) Portreleri betimlerken özellikle yüzlerde ışık patlamalarını sıklıkla kullanmıştır. Yeterince güçlü ışığı hissetmek adına yaptıklarından 484. mektubunda bahsetmiştir: “Şu anda sadece ışık olduğu sürece değil, akşamları bile, eğer mümkünse ışıklandırmanın tekil etkilerinden bir şeyler yakalamak için paletimde bir şeyler yapabilirsem, kulübelerdeki lamba ışığında bile resim yapıyorum” (Van Gogh, 1872-1890, Van Gogh'tan Theo van Gogh'a, 2 Mart 1885). Sanatçının karanlık bir arka plan üzerinde, cesur fırça darbeleri kullanarak güçlü aydınlatılmış ve etkileyici bir ifadeye sahip figürler 1885'te etüt ettiği köylü portrelerinin tipik özellikleridir (Defeyt, Marechal, Vandepitte ve Strivay, 2020, s.1).

Van Gogh “Eylül 1883'te üç yıllık sanatçıyken rengi keşfetmiştir. Ancak Van Gogh'un eylemleri aşırıya gitmeye meyilli idi ve kısa sürede renk tüm algılarına hâkim oldu. Hatta sanatçı piyano derslerine başladığında öğretmene notaların koyu maviden sarıya kadar değiştiğini söyledi” (Aktaran: Swerdlow, 1997). Van Gogh Charles Blanc'a ait “Les artistes de mon temps”de Delacroix'e ayrılmış bölümde ve “Grammaire des arts du dessin” adlı yayınlarında renk yasaları üzerine özel bir bölümde karşılaştı (Coyle, 1996, s.121). Blanc, ‘biri saf, diğeri kırık olan iki tamamlayıcıdan’ bahseder (“vangoghletters.org”, ty., 12.dipnot). Blanc'ın Delacroix hakkındaki makalesinde anlattığı gibi ton kontrastları, biri eşit olmayan oranlarda tamamlayıcı renge karıştığında ortaya çıkar; kontrast renklerin kısmen birbirini yok etmesiyle grinin bir çeşidi olan kırık bir ton oluşur. Van Gogh, kardeşi Theo'ya yazdığı bir mektupta bu kavramı yeşil ve kırmızının kullanımıyla anlatmıştır:

Örneğin yeşil ve kırmızının eşit bir karışımı gri üretirken, eşit olmayan oranlar kırmızimsı gri veya yeşilimsi gri ile sonuçlanır. Kırık tonlar olarak bilinen bu eşit olmayan karışımlar yan yana getirildiğinde birbirlerini zayıflatır. Bununla birlikte, kırmızimsı gri gibi kırık bir ton tam tonun yanına yerleştirilirse -örneğin kırmızı- sonuç bir karşıtlık olacaktır (Vellekoop, s. 248 akt. Clark, ty.).

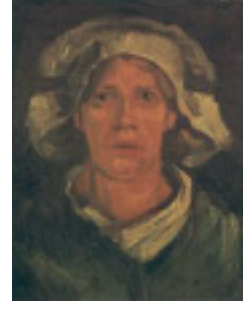
Van Gogh Nuenen'de yapmış olduğu kadın portrelerini ağırlıklı olarak etkili bir açık-koyu ilişkisi içerisinde toprak tonları ve birbirini dengeleyen kontrast renklerin kırık tonlarıyla betimlemiştir. Özellikle 1885 tarihli portrelerinde kontrastlık ikililerinden daha çok kırmızı-yeşil kontrastlığını kullanmıştır ancak bu renklerin yalın ya da ışık değeri yüksek olanları değil, kırık tonlarının açık ve koyusu arasındaki skala kullanılmıştır. Alan olarak bakıldığında yeşil daha fazla kullanılmıştır. Ancak Şekil 5 ve 6'da görüldüğü üzere kimi resimlerinde sıcak değerler daha etkindir. Işık şiddeti yüksek olmasa da sarılar da azımsanmayacak oradadır, kırık sarı ve turuncu tonları da varlığını hissettirmektedirler.

¹ Portrelerden bahsetmektedir.

Şekil 5: Beyaz Şapkalı Köylü Kadının Portresi,
T.ü.y.b., 38x30 cm., Nuenen: Ocak 1885,
Konum bilinmiyor. F 65, JH 627

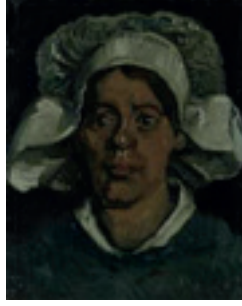
Kaynak: http://www.vggallery.com/painting/p_0065.htm

Şekil 6: Beyaz Şapkalı Köylü Kadının Portresi, Kontrp-
lak ü. y.b., 41x31,5 cm., Nuenen: Nisan 1885,
Bern: Sanat Müzesi Almanya. F 81, JH 695

Kaynak: http://www.vggallery.com/painting/p_0081.htm

Nuenen serisinde mavi renk aktif biçimde ön plana çıkmasa da mavi siyahlar veya gri maviler olarak kırık turuncu gibi sıcak değerleri dengeleyici unsur olarak kimi resimlerde kullanılmıştır. Örneğin Şekil 7'de "şapka ve cekette Prusya mavisi kullanılmış, yanaklarda ve dudaklarda kırmızı izler görülmektedir" ("Kop van een vrouw met witte muts", ty.).

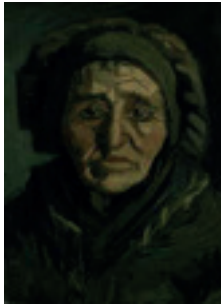

Şekil 7: Beyaz Şapkalı Köylü Kadın Portresi, T.ü.y.b., 44x36 cm.,
Nuenen: Kasım 1884 - Mayıs 1885, Kröller-Müller Müzesi, Otterlo, Hollanda. F 85, JH 693

Kaynak: <https://krollermuller.nl/vincent-van-gogh-kop-van-eeen-vrouw-met-witte-muts>

Ayrıca kurşun beyazı (lead white), çinko beyazı (zinc white), Napoli sarısı, en az üç farklı demir oksit/hidroksit pigmenti, vermilyon (vermilion), muhtemelen ultramarine, organik kırmızı ve fildişi siyahı (ivory black) içeren ana renklere dayalı sınırlı palet Van Gogh'un Nuenen'deki paletinde yer alan renklendir (Defeyt ve diğerleri, 2020, s.7).

Biçimsel olarak bakıldığında kadın modellerin duruşları çoğunlukla profilden veya sağa ya da sola meyllidir. Ancak Şekil 7, 8 ve 9'da olduğu gibi bazı resimlerinde vücut duruşu ve bakışları doğrudan izleyici karşı karşıyadır.

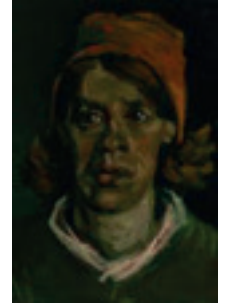
Şekil 7: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 37,9x28,4 cm.
Nuenen: Kasım 1884-Mayıs 1885, Kröller-Müller Müzesi, Otterlo, Hollanda. F 74, JH 648

Kaynak: <https://krollermuller.nl/vincent-van-gogh-kop-van-eeen-vrouw-4>

Şekil 8: Beyaz Başlıklı Köylü Kadın Portresi,
T.ü.y.b., 47x35 cm., Nuenen: Nisan 1885, Norton Simon Sanat Müzesi, California.
F 85a, JH 694

Kaynak: <https://www.nortonsimon.org/art/detail/F.1985.1.P>

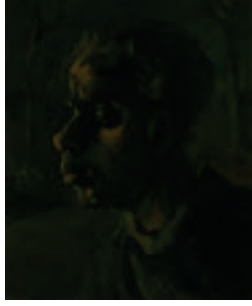

Şekil 9: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 43,2x30 cm,
Nuenen: Mayıs 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 160, JH 722

Kaynak: <https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0006V1962>

Van Gogh kadınların yüz formlarını betimlenirken onları güzel göstermek ya da gerçekçi olmaları amacını gütmek aksine impasto tekniği ile geniş fırça darbeleri belirgindir, bu da kadınların olduğundan daha yaşlı görünmelerini sağlar. “Van Gogh, Brabant köylülerinin geleneksel kostümlerinden büyülenmişti” (Weltkunst, 1982, s.223). Bu dönemdeki kadın portrelerinin biri hariç hepsinde kadınların yaşamlarında aktif olarak kullandıkları başlık veya yas şalı (faile) gibi aksesuarları belirgin biçimde betimlemiştir. Yalnızca Şekil 10'da yer alan portrede kadının yüz hatları kabaca etüt edilmiş ve saçlarını küçük bir şapkanın altına gizlemiştir ve resim oldukça koyu tonlarda betimlenmiştir. Bu da onu kısa saçlı gibi göstermektedir ve bu nedenle genellikle bir erkeğin portresi ile karıştırılır (“Kop van een vrouw, c.”, ty.).

Şekil 10: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 41x34 cm., Nuenen: Mayıs 1885, Kröller-Müller Müzesi, Hollanda, F 86, JH 785

Kaynak: <https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-head-of-a-woman-7>

Van Gogh 1884 ve 1885 yılları arasında Nuenen’de yapmış olduğu kadın portrelerinde sınırlı sayıda renkten oluşmuş ancak tamamlayıcı renkleri, eşzamanlı kontrast ve tamamlayıcıların nötrleştirilmesi gibi kontrastlık ilişkilerini etkili bir biçimde kullanmıştır. Ayrıca bu dönem Eugène Fromentin’in (1876) *Les maîtres d'autrefois* adlı kitabından yola çıkarak Van Gogh’un kendi deyimiyle “... ışığı karanlıkla karşıtlık yoluyla ifade etme” (Van Gogh, 1872-1890, Van Gogh’tan Theo van Gogh’a, Haziran 1884) mantığı onun için önemli olmuştur.

4. 2. Anvers (Antwerpen) Dönemi

Van Gogh Nuenen’den sonra geldiği Anvers’te toplam dört yağlı boya kadın portresi yapmıştır. Bu dönemindeki en belirgin değişiklik renk paletidir. Van Gogh Anvers’e geldikten sonra şehrin ışığını kırsala oranla daha az parlak bulsa da manzara ve natürlük resimlerine devam etmiş ancak asıl amacı portre ressamlığını geliştirmek olmuştur ve bu portreleri yaparken Rubbens’ten ilham almıştır. Rubens’in portrelerini incelerken, Van Gogh’un şimdiye kadar kendisini dokuz renkle sınırladığı sade paletten kasten kaçındığı renk olan karmin ile beyazı karıştırdığını fark etti. 19 Aralık’ta Theo’ya, kobalt ve karmin ve doğru türde parlak sarı ve vermilyon kullanmak benim için gerçek bir zevk, diye yazdı. Böylece Nuenen’de kullandığı dokuz renge dört yeni parlak renk ekledi (Tralboult, 1969, s. 167, 168, 173). Van Gogh’un Nuenen’de kullanmış olduğu koyu tonların hâkim olduğu renk paletinin değişimini “Saçları Serbest Bir Kadın Portresi”nden rahatlıkla gözlemlenmektedir (bkz. Şekil 11). Sonraki portrelerinde de tam ton renkleri-örneğin kırmızı- dikkati çekmektedir (bkz. Şekil 12).

Şekil 11: Saçları Serbest Bir Kadın Portresi, T.ü.y.b., 35,2x24,4 cm., Anvers: Aralık, 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 206, JH 972
Kaynak: <https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0059V1962>

Şekil 12: Kırmızı Kurdeleli Genç Kadın, T.ü.y.b., 60x50.2 cm., Anvers: Aralık 1885, Alfred Wylers Koleksiyonu, New York, F 207, JH 979
Kaynak: Keyes, G. S., Dorn, R., Rishel, J. J., Sachs, K. (2000). Van Gogh Face to Face: The Portraits, s. 93

Van Gogh'un paletini ve ışığını değiştiren Rubens'in etkilerini 547. mektupta şöyle ifade etmiştir:

Ben ete daha açık tonlar getirdim, beyaz ile kırmızımsı tonlar, vermilyon, sarı ve yüzün sadece siyah saçlarla ayrıldığı açık gri-sarı bir arka plan. Elbisede leylak tonları (Şekil 44'ten bahsetmektedir) ...Rubens kesinlikle üzerimde güçlü bir izlenim bırakıyor. Çizimimi son derece iyi buluyorum, yani kendi içlerinde kafaların ve ellerin çizimimi kastediyorum. ...Şimdi sırf Rubens yüzünden sarışın bir model arıyorum (Van Gogh, 1872-1890, Van Gogh'tan Theo van Gogh'a, 14 Aralık 1885).

Şekil 13'de yer alan kadın figürü bahsi geçen modeldir. Yüze saf kırmızı ile çizgiler çizme tarzından çok etkilendiğinden bahsettiği Rubens'in etkisi bu portrede kadının teninin renginde açıkça görülmektedir (Tralboult, 1969, s. 170).

Resim 13: Bir Kadın Portresi, T.ü.y.b., 46,3x38,5 cm, Anvers: Aralık 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 207a, JH 1204
Kaynak: <https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0143V1962>

Van Gogh'un Anvers'te yapmış olduğu kadın portrelerinin duruşları ele alındığında tam cepheden duruşa sahip bir portre resmi yoktur. Portrelerin bir tanesi profilden olmak üzere diğerleri sağa ve sola eğilimli olarak betimlenmiştir. Ancak iki resimde figürler izleyici ile göz teması kurar, diğer ikisinde ise figürler farklı yönlere bakarak izleyiciyle göz teması kurmamaktadır.

4. 3. Paris Dönemi

Theo van Gogh Paris'teki Boulevard Montmartre'deki Goupil sanat bayilerinin (daha sonra Bous-sod, Valadon & Cie) yöneticisiydi ve kardeşi Vincent van Gogh'u Claude Monet gibi önde gelen modern sanatçıların renkli çalışmalarıyla ve Henri de Toulouse-Lautrec ve Emile Bernard da dâhil olmak üzere Fernand Cormon'un stüdyosunda yeni nesil sanatçılarla tanıştırdı. Paris'te edinmiş olduğu bu yeni izlenimler ve yeni insanlar, onun çalışmalarını etkiledi ve özgürce deneyler yapması için ona ilham kaynağı oldu ("Van Gogh Museum", t.y. b). Paris'te özellikle İzlenimcilerin ve Toulou-

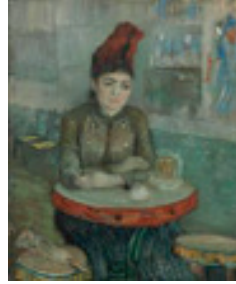
se-Lautrec'in çalışmaları van Gogh'un ilgisini çekti. Sanatsal etkinlik açısından zengin olan şehirde sanata dair yeni ve eski iyi olan her şeyi görmek ve özümsemek için elinden gelenin en iyisini yaptı. ...çağdaşlarının neler yaptığını görmek için Pere Tanguy'un dükkânını ziyaret etmeye devam etti: Georges Seurat ve Paul Gauguin, Hiroshige ve Hokusai gibi sanatçılara ilgi duydu ve Puantilizmin, İzlenimcilerin paleti gibi Japonya sanatı da onu büyük ölçüde etkiledi (Wallace, 1969, s. 69).

Van Gogh Paris'te kaldığı sürece 1886-1887 tarihli toplam 8 adet yağlıboya kadın portresi yapmıştır. Belirtmek gerekir ki alışılmış portre pozundan daha uzak bir mesafeden etüt edilen Şekil 14, 15, 16 ve 17 yine de yarım portre mantığına yakın olduğu için araştırmaya dâhil edilmiştir.

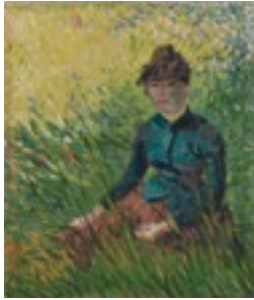
Şekil 14: Léonie Rose Charbuy-Davy'nin Portresi, T.ü.y.b., 60,7x45,7 cm, Paris: Mart-Nisan 1887, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 369, JH 1206

Kaynak: Keyes, G.S., ve diğerleri. (2000). Van Gogh Face to Face: The Portraits, s. 103

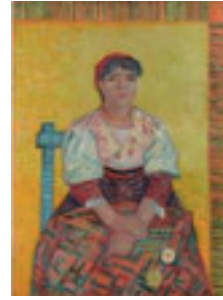
Şekil 15: Kafede: Le Tambourin'deki Agostina Segatori, T.ü.y.b., 55,5x47 cm., Paris: Ocak-Mart, 1887, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 370, JH 1208

Kaynak: Keyes, G.S., ve diğerleri. (2000). Van Gogh Face to Face: The Portraits, s. 100

Şekil 16: Buğday Tarlasında Kadın, T.ü.y.b. 41,5x34,5 cm., Paris: Nisan-Haziran 1887, Özel koleksiyon New York, F 367, JH 1261

Kaynak: <http://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2015/impressionist-modern-art-evening-sale-n09340/lot.32.html>

Şekil 17: İtalyan, T.ü.y.b., 81,5x60,5 cm., Paris: Aralık 1887, Orsay Müzesi, Dist. RMN-Grand Palais/Patrice Schmidt, F 381, JH 1355

Kaynak: https://www.musee-orsay.fr/en/collections/index-of-works/notice.html?no_cache=1&numid=000742&cHash=8a62e780ad

Anvers'te başlayan renk ve ışık artışı Paris'te yaptığı diğer resimlerinde de devam etmektedir hatta son portrelerde daha ışıklı ve renklidir. Renk ve ışığın artışı ile boyanın kullanım biçimi de aktif olarak resmin plastik bir unsuru olmuştur. Van Gogh adeta tuval üzerinde katmanlaşmış boya ile dans etmektedir.

Figürlerin postürleri irdelendiğinde Şekil 18'de izlenen Agostina Segatori'nin Portresi hariç diğer portreler bir yöne meyilli vücut duruşuna ve izleyici ile iletişime geçen bakışlara sahiptirler.

Şekil 18: Agostina Segatori'nin Portresi, T.ü.y.b., 27,2 cm x 22 cm, Paris: Ocak-Şubat 1886, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 215b,

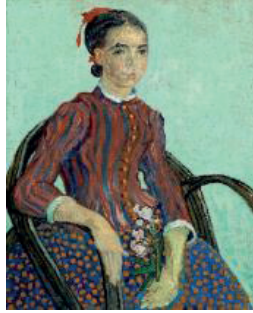
Kaynak: <https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/so093V1962 JH 1205>

Ancak Paris döneminde resmettiği portrelerde, daha önce etüt ettiği emekçi kadın kimliğinden çok şehirli kadın görünüşlerinin arkasındaki karakterlerin arayışı içinde gibi görünmektedir.

4. 4. Arles Dönemi

Paris'in enerjisinin verdiği yorgunluk ve uzun kış aylarından yorulan Vincent van Gogh, 1888 başlarında Arles'e gitmeye karar verdi. Ayrıca Arles'te bir tür "ressamlar birliği" kurarak, Paris'teki arkadaşlarına ev sahipliği yapmak ve birbirlerine destek olacakları bir çalışma ortamı yaratabilmek istiyordu. Başlarda umutla sıkı çalışan Van Gogh daha sonraları, sağlık ve maddi sorunların yanı sıra Gauguin ile arasındaki ilişkinin bozulması, yakın arkadaşı Joseph Roulin (1841-1903)'in ailesi ile birlikte Marsilya'ya taşınması gibi nedenlerin üzerine ruh sağlığı kötüye gitti ve zorlu zamanlar geçirdi (Brooks, t.y. a).

Van Gogh Arles'te her ne kadar sorunlu bir dönem geçirse de burada çok sayıda sanat eseri üretmiştir. Pek çok manzara, portre, natürmortun dışında toplam 13 tane yağlı boya kadın portresi yapmıştır. Van Gogh'un Arles'te iki kadın favori modeli vardı. Bunlar postacı arkadaşının karısı Augustine Roulin ve Van Gogh'un Mayıs'tan Eylül 1888'e kadar bir oda kiraladığı Cafe de la Gare'i işleten Joseph Ginoux'nun karısı Marie Ginoux'dur (Hulsker, 1992, s.570). Portreler daha önceki yıllarda Nuenen, Anvers ve Paris'te olduğu gibi poz verme eyleminden çok yaşamın içindeki kimi anların sabitleştirilmiş hali gibidirler. Bunun nedeni modellerin çoğunun Madam Augustine Roulin, Madam Marie Julien Ginoux ve sanatçının annesi gibi yaşamında anlamsal yerleri olan kadınlardan seçilmiş olması olabilir. Portrelerde tamamlayıcı (komplementer) renk kontrastlığını, kırık ton kontrastlığı kullanımı yine devam etmiştir ama renklerin kalitesi daha az düşürülmüş veya düşürülmemiş bir başka deyişle renkler daha parlak hali ile kullanılmıştır. Ağırlıklı olarak kırmızı yeşil ikilisi hala daha çoğunlukta olsa da La Mousmé'da (bkz. Şekil 19) olduğu gibi mavi turuncu ikilileri de dikkati çekmektedir.

Şekil 19: La Mousme, T.ü.y.b., 73,3x 60,3 cm, Arles: Temmuz 1888, Ulusal Sanat Galerisi, Washington DC, Chester Dale Koleksiyonu, F 431, JH 1519

Kaynak: <https://www.nga.gov/collection/art-object-page.46626.html>

Japon sanat eserlerine ve Pierre Loti'nin Madame Chrysanthème adlı romanından esinlenerek yaptığı bu portre için Van Gogh, "resimde beni ruhumun derinliklerine kadar heyecandıran ve sonsuz her şeyden çok hissettiren tek şey" olarak bahsetmiştir (La Mousme, ty.). Fırça vuruşları özellikle "Karışık Saçlı Kız" (bkz. Şekil 20) resminde diğerlerine göre daha hareketlidir. Bunun nedeni kim olduğu bilinmeyen bu modelin belki de yaşının diğerlerine oranla genç olması ya da yüksek ihtimalle sokakta geçen yaşam biçiminin ona kattığı karakteri ifade etmek istemesi olabilir.

Şekil 20: Karışık Saçlı Kız (The Mudlark), T.ü.y.b., 35,5x24,5 cm., Arles: Haziran 1888, La-Chaux-de-Fonds, Musée des Beaux-Arts, İsviçre. F 535, JH 146

Kaynak: http://www.vggallery.com/painting/p_0535.htm

Van Gogh annesinin portresini fotoğraftan etüt etmiştir. Kız kardeşi Willemien'e yazdığı bir mektupta, anneleri Anna Cornelia Van Gogh'un resminden çok da mutlu olmadığından bahsetmiş ve kardeşi Theo'ya da şöyle yazmıştı: "Kendim için bir anne portresi yapıyorum. Renksiz fotoğrafa dayanamıyorum ve onu hafızamda gördüğüm kadarıyla renk uyumu içinde yapmaya çalışıyorum. Ah, fotoğraf ve resimle doğadan ne portreler yapılabilir! Her zaman portrede büyük bir devrim yapacağımızı umuyorum" (Griswold, 2020). Tamamlayıcı renkleri birleştirmedeki ustalığını bu resimde de göstermektedir. Theo'ya annesinin yüzüne gri veya "küllü" bir nitelik kazandırma isteğinden bahseder ...Van Gogh'un bu resimde aynı değere sahip tamamlayıcı renkleri birleştirerek "optik gri" değeri oluşturabildiğinden, soluk sarımsı yeşil tonu kırmızı ile karıştırmış olabilir. ...Büyük ihtimal Van Gogh, annesinin portresini çizerken episkop adlı opak bir projeksiyon cihazından yararlandı. Bu, Van Gogh'un "renk uyumunu" üzerine inşa edeceği resmin annesiyle en doğru benzerliğini kurma arzusu ve hayal ettiği portre devrimine doğru bir adımdır. (Griswold, 2020).

Arles'te yapılan portrelerdeki figürlerin duruşları incelendiğinde dokuz tanesi sola doğru, iki tanesi cephede kalan ikisi de sağa doğru dönüktür. İlk üç portresi (bkz. Şekil 19, 20, 21) ve Madam Roulin'in portresi (bkz. Şekil 22) dışında diğerleri izleyiciyle göz teması kurmaz.

Şekil 21: Arles'in Yaşlı Kadını, T.ü.y.b., 58x42 cm., Arles: Şubat 1888, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 390, JH 1357

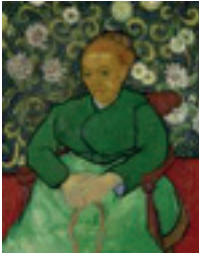
Kaynak: <https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0145V1962>

Şekil 22: Madame Augustine Roulin'in Portresi, T.ü.y.b., 54x65 cm., Arles: Kasım-Aralık, 1888, Oskar Reinhart Koleksiyonu, Am Römerholz Müzesi, Winterthur, F 503, JH 1646

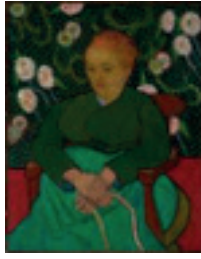
Kaynak: <https://www.roemerholz.ch/sor/en/home/museum/the-collection/the-artists/vincent-van-gogh--portrait-of-augustine-roulin-1888.html>

Van Gogh'un Arles'te Madam Roulin'i resmettiği ünlü beş portresinin (La Berceuse) arka planında yer alan duvar kâğıtlarındaki motiflerin devreye girmesi dikkat çekmektedir.

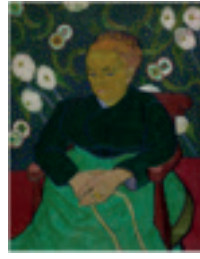
Şekil 23: La Berceuse (Madame Roulin'in portresi), T.ü.y.b., 92x72,5 cm. Arles: Aralık 1888, Kröller-Müller Müzesi, Otterlo Hollanda, F 504, JH 1655

Kaynak: <https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-la-berceuse-portrait-of-madame-roulin>

Şekil 24: La Berceuse (Beşik Sallayan Kadın; Augustine-Alix Pelli-cot Roulin), T.ü.y.b., 92,7x73,7 cm., Arles: Ocak 1889, Metropolitan Sanat Müzesi, New York, F 505, JH 1669

Kaynak: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/437984>

Şekil 25: Madame Roulin Beşiği Sallıyor (La Berceuse), T.ü.y. b., 92,7x73,8 cm. Arles: Ocak 1889, Chicago Sanat Enstitüsü, Helen Birch Bartlett Ant Koleks., F 506, JH 1670

Kaynak: <https://www.artic.edu/artworks/27949/madame-roulin-rocking-the-cradle-la-berceuse>

Şekil 26: Madame Augustine Roulin Beşiği Sallıyor (La Berceuse), T.ü.y.b., 92,7x72,7 cm., Arles: Şubat 1889, Boston Güzel Sanatlar Müzesi, John T. Spaulding'in Mirası, F 508, JH 1671

Kaynak: https://collections.mfa.org/search/objects/*La%20Berceuse%20%28Augustine%20Roulin/images

Şekil 27: La Berceuse (Augustine Roulin), T.ü.y.b., 91x71,5 cm., Arles: Mart 1889, Stedelijk Müzesi Amsterdam, F 507, JH 1672

Kaynak: <https://www.stedelijk.nl/en/collection/962-vincent-van-gogh-augustine-roulin-%28la-berceuse%29>

4. 5. Saint-Rémy-de-Provence Dönemi

Saint-Rémy-de-Provence Fransa'nın güneyinde Bouches-du-Rhône ilinde bulunan bir belediyedir ("Saint-Rémy-de-Provence", 2021). Van Gogh Arles'de en iyi resimlerini yapmış olmasına rağmen akıl sağlığının istikrarsız ve tehlikeli olabileceğini düşünerek, Theo ile fikir birliğine vardıldıktan sonra, gönüllü olarak Saint-Rémy-de-Provence'deki Saint-Paul-de-Mausole akıl hastanesine yatmayı kabul etti (Brooks, t.y. a).

Sanatçı burada da pek çok değerli eser yapmasına karşın muhtemelen model bulma sıkıntısı nedeniyle sadece beş adet kadın portresi yapmıştır. Bunlardan biri tedavi gördüğü hastanenin gözetmeni François Trabuc'un eşi Jeanne Lafuis Trabuc'a aittir. Diğer dört tanesi Van Gogh'un uğrak yerlerinden biri olan "Café de la Gare"ı eşi Joseph ile birlikte işleten Madam Marie Julien Ginoux'a ait portrelerdir. Ressam Gauguin tarafında çizilmiş eskizini temel alarak gerçekleştirilen L'Arlesienne (Madame Ginoux'un portresi) serisinde üçünde fon düz kırık ve açık sıcak renklerden oluşur. Yeşil bir masaya kollarını dayamış olan Madam Ginoux mat bir ten renginin içerisinde sakin ve sevecen bakışlara sahiptir. Bu üç resimde (bkz. Şekil 28, 29, 30) Madam Ginoux siyah kıyafetler ile etüt edilirken Şekil 31'de yer alan resimde "giysisi pembe, arka plan sarımsı-beyaz ve açık korsajın önü beyaz -yeşille kırılmış- bir muslindir. Tüm bu açık renkler arasında sadece saç, kirpikler ve gözler siyah lekeler oluşturur" ("L'Arlesienne", 2021).

Şekil 28: L'Arlesienne (Madame Ginoux'un portresi), T.ü.y.b., 65,3x49 cm., Saint-Rémy: Şubat 1890, Kröller-Müller Müzesi, Otterlo Hollanda, F 541, JH 1893

Kaynak: <https://lagallerianazionale.com/2019/01/29/van-gogh-a-gogh-gogh-la-serie-su-vincent-van-gogh/>

Şekil 29: L'Arlesiana (M.me Ginoux'un Portresi), T.ü.y.b., 60x50 cm., Saint-Rémy: Şubat 1890, Galleria Nazionale d'Arte Moderna Roma, F 540, JH 1892

Kaynak: <https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-l-arlesienne-portrait-of-madame-ginoux>

Şekil 30: L'Arlesienne (Madame Ginoux), T.ü.y.b., 64x54 cm., Saint-Rémy: Şubat 1890, Sao Paulo Sanat Müzesi, Brezilya F 542, JH 1894

Kaynak: <https://masp.org.br/acer-vo/obra/a-arlesiana>

Şekil 31: L'Arlesienne (Madame Ginoux), T.ü.y.b., 66x54 cm., Saint-Rémy: Şubat 1890, Özel koleksiyon, F 543, JH 1895

Kaynak: http://www.vggallery.com/painting/p_0543.htm

Saint-Rémy-de-Provence'de yaptığı portre dışı resimler ile karşılaştırıldığında kadın portrelerinde daha sakin renkler ve daha az belirgin düzenli fırça vuruşları kullanmıştır.

Bu dönemde muhtemelen model sıkıntısı nedeniyle yaptığı kısıtlı sayıda kadın portrelerine ilişkin görüşleri oldukça içseldir. Resimlerin yarattığı duygu durumunun yanı sıra Van Gogh'un olumlu veya olumsuz görüşleri mektuplarından anlaşılmaktadır. Portresini yapmış olduğu Jeanne Lafuis Trabuc (Madam Trabuc) için "O solmuş bir kadın, mutsuz, boyun eğmiş küçük hesaplı bir yaratık, o kadar önemsiz ki..." (Brooks, t.y. b). 1890 baharında Van Gogh, Saint-Rémy'deki hastaneden kız kardeşi Wil'e şöyle yazdı: "İnsanın düşünmeyi portre çizerek öğrendiğine her zaman inanmışımdır. Bu, sanatseverlerin en az sevdiği bir şeydir, ancak portreler neredeyse yararlı ve zaman zaman hoştur; tıpkı mobilya gibi, geçmişte kalmış şeyleri hatırlatır". Bu yorumda portreler, tanıdık ve samimi olanın simgeleridir. Van Gogh, aynı zamanda bu resim kategorisinin sanat dünyasında çok değerli olmadığını kabul etmiştir (Zemel, 2020, s.87).

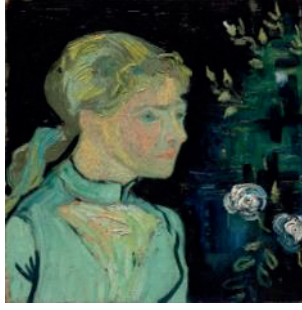
Van Gogh Saint-Paul-de-Mausole Hastanesinde hem akıl sağlığı hem de bozuk hava koşulları yüzünden kapalı tutulması nedeniyle başka ressamların resimlerini yorumladığı bir süreç geçirdi. Her ne kadar kısıtlı sayıda kadın portresi yapmış olsa da Yıldızlı Gece de dâhil olmak üzere 150 civarı yaptığı resimle üretkenliğinin en verimli dönemlerindedir. 1890 başlarında ataklar daha sık gelmeye ve Van Gogh'u daha da derinden etkilemeye başladı. İlginçtir ki, Van Gogh'un muhtemelen mental olarak en kötü günlerini geçirdiği bu dönemde, resimleri nihayet eleştirmenlerin beğenisini kazanmaya başlamıştır (Brooks, t.y. a).

4. 6. Auvers Dönemi

Van Gogh 1890'ın başlarında Saint-Remy'deki hastaneden ayrılma planını Theo'ya söylemesiyle Paris'e daha yakın olacak diğer seçenekler üzerinde düşünmeye başladılar. Theo, Vincent için en iyisinin Paris'in yakınlarında Auvers-sur-Oise'de yaşayan terapist Dr. Paul Gachet (1828-1909)'nin gözetimine girmesi olduğuna karar verir. Theo'nun bu fikrini kabul eden Van Gogh, 16 Mayıs 1890'da hastaneden ayrılmıştır (Brooks, t.y. a). Auvers-sur-Oise'da 19. yüzyıl boyunca Paul Cézanne, Camille Pissarro, Charles-François Daubigny, Jean-Baptiste-Camille Corot ve Vincent van Gogh olmak üzere birçok ressam yaşamıştır ("Auvers-sur-Oise", 2021).

Auvers-sur-Oise'da üç tanesi Adeline Ravoux'a ait olmak üzere toplam altı tane kadın portresi yapmıştır. Ancak burada belirtmek gerekir ki Adeline Ravoux portresinin yapıldığı sırada Van Gogh onu 16 yaşında bilmesine karşın gerçekte 13 yaşında bir kız çocuğu idi. Elbette bu yaştaki bir kız çocuğu yetişkin bir kadın olarak nitelendirilemez. Ancak eserlerdeki görsel anlatım genç bir kadına yakındır ki bu da Van Gogh'un impasto fırça tekniği ile modellerinin yaşına yaş eklemesinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle Adeline Ravoux'un portrelerinin izleyiciye sunduğu görsel yapı kadın portresine yakın olduğu için çalışmaya dâhil edilmiştir². Bu portrelerinin hepsinin fonu koyu değerlere sahiptir ve mavinin açıktan koyuya tonları ön plandadır. Ancak Şekil 32'de görüldüğü üzere yeşile giden değerler ön plandadır. Mavileri, yeşilin kırık tonlarını dengeleyecek turuncu ve sarının kırık değerleri resimlerin üzerinde dolaşmaktadır.

² Aynı gerekçe JH 1519, JH 1467 kodlu resimler için de geçerlidir.

Şekil 32: Adeline Ravoux, Kumaş ü.y.b., 50,2x50,5 cm., Auvers-sur-Oise: Haziran, 1890, Cleveland Sanat Müzesi, Leonard C. Hanna'nın Mirası, F 786, JH 2036

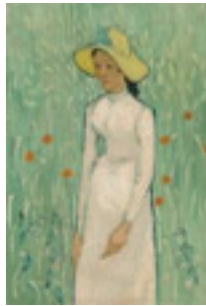
Kaynak: <https://www.clevelandart.org/art/1958.31>

Portrelerdeki tenler aydınlık ancak doğal olmayan soluk tonlarda etüt edilmiştir. Bu tonu ve kırık yeşili değerleri sonraki portrelerin çoğunda da görmekteyiz. Buğdayda Oturan Hasır Şapkalı Genç Köylü Kadın, Beyazlı Kız, Genç Bir Kadın Portresi adlı portrelerinin fonu daha aydınlıktır (bkz. Şekil 33, 34, 35).

Şekil 33: Buğdayda Oturan Hasır Şapkalı Genç Köylü Kadın, T.ü.y.b., 92x73 cm., Auvers-sur-Oise: Haziran 1890, Steven A. Cohen Koleksiyonu, F 774, JH 2053

Kaynak: http://www.vggallery.com/painting/p_0774.htm

Şekil 34: Beyazlı Kız, T.ü.y.b., 66,7x45,8 cm., Auvers-sur-Oise: Haziran sonu, 1890, Washington: Ulusal Sanat Galerisi, Chester Dale Koleksiyonu, F 788, JH 2055

Kaynak: <https://www.nga.gov/collection/art-object-page.46505.html#bibliography>

Şekil 35: Genç Bir Kadın Portresi, T.ü.y.b., 51,9 x 49,5 cm, Auvers-sur-Oise: Haziran sonu-Temmuz başı. 1890, Kröller-Müller Müzesi, Otterlo, Hollanda, F 518, JH 2056

Kaynak: <https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-portrait-of-a-young-woman>

Portrelerin duruşları incelendiğinde bir portre profilden diğerleri sağa veya sola meyillidir. Ancak tüm portrelerin durgun bir ifadesi vardır. Van Gogh'un Şekil 35'de yer alan "Genç Bir Kadın Portresi" adlı eserinde açık kırmızı bir arka plan üzerine yerleştirilen figürün üzerinde yeşil kavisli fırça darbeleri belirgindir ve kıyafetleri üzerinde ikinci bir renk kontrastı mavi ve turuncu kullanılmıştır. Ne yazık ki, kırmızı zamanla donuk bir kırmızıya dönüşmüştür ("Portret van een jonge vrouw" t.y.) Yüzünde oldukça dalgın ve durgun bir ifade ile betimlenmiş bir genç kadının yer aldığı ve Haziran sonu-Temmuz başı 1890 tarihli bu eser Vincent van Gogh'un yapmış olduğu son kadın portresidir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Vincent van Gogh değeri öldükten sonra anlaşılan modern resim sanatının önemli isimlerinden birisidir. Önemi yaşamındaki dramından kaynaklanmamaktadır aksine zamanında anlaşılamayan ve zamanını aşan sanat dehası ile ilgilidir. Sanat eylemi onun için zaruri ihtiyaçlarını karşılamaktan bile daha ön plandaydı. Geçimini sürdürebilmek için neden farklı işleri denemediğinin cevabı mektuplarında saklıdır: Resim yemekten daha önemliydi (Swerdlow, 1997). Van Gogh her ne kadar 15 yaşında okulu bıraksa da kendini -özellikle sanat alanında- eğitmeyi başarmıştır; okuyarak, başka sanatçıları gözlemleyerek, atölye derslerine katılarak ve sürekli üreterek sanatsal gelişimini hep

aktif tutmuştur.

Daha resim kariyerinin başında iken dönemin estetik ve renk teoremlerinden haberdardı. Tamamlayıcı renklerin yan yana yerleştirildiklerinde birbirini güçlendirdiği olgusu; 'renklerin eşzamanlı kontrastı yasası'nı ortaya atan Fizikçi Michel Eugène Chevreul'dan etkilenen, Charles Blanc'ın "Les artistes de mon temps" ve "Grammaire des arts du dessin" adlı kitaplarını van Gogh'un okuduğu mektuplarından bilinmektedir. Van Gogh, Blanc'ın Les artistes de mon temps'de Delacroix üzerine yazdığı denemede "ton rompu" (kırık ton) ve "ton vif" (güçlü ton) ve "les ton voisins" (komşu tonlar) hakkında okumalar yapmıştı ("vangoghletters.org", ty., 12. dipnot). Ayrıca 564. mektubundan Félix Bracquemond'un Du dessin et de la couleur'u birkaç kez okuduğu anlaşılmaktadır. Van Gogh renk yasalarının, kesinlikle tesadüfi olmadıkları için anlatılamayacak kadar muhteşem olduğunu düşünür (Van Gogh, 1872-1890, Van Gogh'tan Theo van Gogh'a, 14 Aralık 1885). Buna benzer 536. mektupta örneği olduğu gibi pek çok mektubunda da renk yasalarından ve onlara ilişkin kendi yorumlarından uzunca bahsetmektedir:

Tamamlayıcı renkler, eşzamanlı kontrast ve tamamlayıcıların nötrleştirilmesi (complementary colours, simultaneous contrast, and the neutralizing of complementals) ile ilgili bu şeyler, bu (tamamlayıcı renkler) sorusu ilk ve ana sorudur; ikincisi, iki akrabanın karşılıklı etkisidir. Renkler, örneğin vermilyon (vermilion) üzerinde karmin (karmen), mavi-mor üzerinde pembe-mor. Üçüncü soru aynı koyu maviye karşı açık mavi, kahverengi-kırmızıya karşı pembe, güderi sarısına karşı ağaç kavunu sarısı vs. Ama ilk soru en önemlidir (Coyle, 1996, s. 121).

Çalışmada artsüremli bir dizilim sonucunda yapılan incelemeye göre Van Gogh'un kadın portreleri üzerindeki renk kullanımlarında giderek paleti çeşitlenmiş ve renklerin parlaklığı artmıştır. Eşsüremli bakış ile mekânsal olarak ayrıldığı dönemlerin renk özellikleri artsüremli dizilim ile ve diğer dönemler ile kıyaslandığında en renksiz kalan süreci Nuenen dönemindeki kadın portreleri gibi görünmektedir. Ancak bu dönemde bile portreler aslında bahsedilen renk yasalarını gözeterek betimlenmiştir. Sadece kullandığı renk sayısı kısıtlıdır. Görüldüğü üzere renk paletini bilinçsiz ve tesadüfi olarak kısıtlı tutmamış aksine alt yapısında teorik okumalar ve yorumlamalar bulunmaktadır. Örneğin Van Gogh, 494. mektubunda; "Ana renklerden ikisi, örneğin sarı ve kırmızı, ikincil bir renk -turuncu- elde etmek için birleştirilirse, bu ikincil renk, karışımda kullanılmayan üçüncü ana renge yaklaştırdığında maksimum parlaklığa ulaşacaktır." (Van Gogh, 1872-1890, Van Gogh'tan Theo van Gogh'a, 18 Nisan 1885) diye belirtmektedir. Yine portrelerinde 494. mektubundaki kendi deyişimiyle "Renklerini yükseltmek ve uyumlu hale getirmek için tamamlayıcılar arasındaki karşılığı ve analoglar (benzer renkler) arasındaki uyumu bir arada, yani canlı bir tonun aynı kırık tonla tekrarını" kullanmıştır. Van Gogh, 537. mektubunda belirttiği üzere Blanc ve Delacroix'nın tartışmalarından yola çıkarak bir ressamın doğadaki renklerden yola çıkmak yerine paletindeki renklerden yola çıkarsa daha iyi olacağına sonucuna varmıştır. (Van Gogh, 1872-1890, van Gogh'tan Theo van Gogh'a, 28 Ekim 1885). Van Gogh gerçekçi portreler yapmak niyetinde değildi, bunun yerine renk ve ışık etkilerinin form üzerindeki kontrolünü eğitmeyi amaçladı (Dik, Janssens, van der Snickt, van der Loef, Rickers and Cotte. 2008, s.6442) ve bu doğrultuda kendine özgü paleti ile portrelerini betimledi:

Van Gogh Lahey ve Drenthe'de yapmış olduğu eskizlerde insan yüzlerini tasvir etmekten kaçınmasının aksine, Nuenen'de deyim yerindeyse portre ile doğrudan ilgilenmiştir (Grant, 2015, s. 99). Sa-

natçı Nuenen'de köylülerin yaşamından yola çıkışla belirlediği ağırlıklı olarak toprak tonları, sınırlı sayıda renkten olmuş, tamamlayıcı renkler (çoğunlukla kırmızı yeşil ikilisi), eşzamanlı kontrast ve tamamlayıcıların nötrleştirilmesi gibi kontrastlık ilişkilerini ve kırık tonları kullanarak karanlık bir arka plan üzerinde, cesur fırça darbeleriyle güçlü aydınlatılmış ve etkileyici bir ifadeye sahip kadın portreleri betimlemiştir. Anvers'te ise Rubens'in portrelerinin etkisi ile koyu tonlardan oluşan Nuenen paletini bir kenara bırakmış daha aydınlık ve ona özgü karakteristik bir palet belirleyerek Nuenen'de kullandığı dokuz renge dört yeni parlak renk daha eklemiştir. Van Gogh Paris'e geldiğinde Anvers'de başlayan renk ve ışık artışını portrelerinde devam ettirmiştir hatta giderek arttırmıştır. Bu dönem Van Gogh adeta tuval üzerinde katmanlaşmış boya kullanım biçimini aktif olarak resmin plastik bir unsuru haline getirmiştir. Sanatçı Paris'e seyahatinin ardından Delacroix'in daha aydınlık ve renkli resimlerini görmüş ve renklerin potansiyeline hayran kalmıştır. "1888'de Van Gogh Fransa'nın güneyinde, özellikle Arles'de yaptığı resimler, ana renklerin saf uygulaması ve çok belirgin ikincil kontrastlarla karakterize edilmiştir" (Vellekoop 251 akt. Clark, ty.). Sanatçı, Arles'te yapmış olduğu portrelerin çoğunda Madam Augustine Roulin, Madam Marie Julien Ginoux ve annesi gibi kendince duygusal bağlamda ilinti kurduğu kadınları seçmiştir. Saint-Rémy-de-Provence'de geçirdiği dönemde ise yaptığı kısıtlı sayıda kadın portrelerine ilişkin görüşleri oldukça içseldir. O dönem sadece iki kadının resmini yapmıştır; Marie Julien Ginoux ve Jeanne Lafuis Trabuc'un portresidir. Bu dönemde yaptığı kadın portrelerinde portre dışı resimler ile karşılaştırıldığında daha sakin renkler, daha az belirgin ve düzenli fırça vuruşları kullanmıştır. Auvers-sur-Oise döneminde yaptığı altı portrenin üçünün fonu koyu, üçünün ise açık değerlere sahiptir. Resimlerde mavinin, yeşilin açıktan koyuya tonları mevcuttur. Mavileri, yeşilin kırık tonlarını dengeleyecek turuncu, sarının, kahverenginin kırık değerleri resimlerin üzerinde dolaşmaktadır. Tenler aydınlık ancak doğal olmayan soluk tonlarda ve kırık yeşilin açık değerleri ile etüt edilmiştir. Tüm dönemleri içerisinde biçimsel olarak başlarda poz verme durumu belirgin olan portreler yapsa da giderek bu durum yaşamın içinden seçilmiş anlık bir görüntü durumuna evrilmiştir. İlk portrelerinde ücretli tuttuğu modellerini onların yaşamlarına odaklı betimlerken sonraları sanatçının kendi yaşamında seçtiği karakterler ve kendi hisleri daha çok devreye girmiştir. Mekânlara göre kadın kimlik tanımlamalarında da belirgin değişimler gerçekleşmiştir. Emekçi köylü kadınlardan başladığı serüven, şehirli; çalışan; eğlenen; okuyan kadın gibi farklı tanımlamalara bürünmüştür.

Van Gogh'un portreleri farklı aşamalarında biçimsel ve kavramsal olarak önemli değişiklikler geçirse de, hepsi için bir kavram çok önemliydi: karakter ve onun temsili...(Koslow, 1981). 5 Haziran 1890'da yazdığı mektupta da bunu açıkça ifade etmiştir:

Bir asır sonra o devirde yaşayan insanlara birer hayalet gibi görünecek portreler yapmak isterdim. Demek istediğim, bunu fotoğrafik bir benzerlikle değil, coşkulu ifadelerimizle, renk konusundaki bilgimizi ve modern renk zevkimizi kullanarak karakterin ifadesine ve kuvvetlendirilmesine ulaşmanın bir yolu olarak elde etmeye çalışıyorum.

Bu manifesto benzeri ifadede portre, hatıra üretiminden çok daha büyük bir amaca sahiptir. (Zemel, 2020, s.87). Ayrıca 280. mektubunda yer alan Dickens'tan yola çıkarak "Bana göre sonsuza kadar doğru kalan ve birbirini tamamlayan iki şey: İlhamınızı ve hayal gücünüzü tüketmeyin, modelin kölesi olmayın; ve diğeri, bir model alın ve onu inceleyin, aksi takdirde ilhamınız maddi bir biçim almaz." sözleri de bu düşünceye iyi bir kanıttır (Van Gogh, 1872-1890, Van Gogh'tan Theo van

Gogh'a, 5 Kasım 1882).

Van Gogh'un kadın portrelerinin renk paletinin özellikleri, ışığı kullanma biçimi, fırça kullanımı gibi dokusal özellikler, hatta anlam katmanındaki değişimler artsüremli dizilimden çok eşsüremli ayrılan dönemlerde belirgin değişiklikler göstermiştir. Bir başka deyişle Van Gogh portre resim estetiğinde yıllar içerisinde plastik bir olgunluğa erişmiş, anlamsal ve biçimsel değişimler gerçekleşmiştir. Ancak bu süreçte belirgin ayrımların oluşmasında, içerisinde bulunduğu mekânın ve koşulların daha etkili olduğu söylenebilir. Vincent van Gogh'un kadın portreleri üzerinden makalede belirlenen renk, ışık, form, doku, vb. plastik özelliklerinin seyrine ek olarak denilebilir ki; tüm dönemlerinin ortak özelliği; Van Gogh'un kadın portrelerinde biçimsel olarak doğru veya aslına uygun tanımlama derdinde değil karakteri yakalamak amacındadır. Sanatçı paletinde yer alan ustalıklı kullandığı tonları modellerin plastik örüntüsünü oluşturma görevinin dışında onların -bir noktada kendisinin- içsel dünyasının yansımalarını yapılandırma amaçlı kullanmıştır. Bir başka deyişle renk, ışık, doku Van Gogh için sadece plastik tanımlama unsuru değil başlı başına tinsel ifade biçimi olmuştur.

KAYNAKÇA

Auvers-sur-Oise, (2021). Wikipedia, the free encyclopedia. Erişim adresi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Auvers-sur-Oise> Erişim Tarihi: 10.05.2022

Britannica (2022). The Editors of Encyclopaedia, "Vincent van Gogh". Erişim adresi: <https://www.britannica.com/biography/Vincent-van-Gogh> Erişim Tarihi: 10.05.2022

Brooks, D. (t.y. a). Biography, The Vincent van Gogh Gallery, Erişim adresi: <http://www.vggallery.com/misc/bio.htm> Erişim Tarihi: 13.05.2022

Brooks, D. (t.y. b). Paintings, The Vincent van Gogh Gallery, http://www.vggallery.com/painting/p_0629_0631.htm Erişim Tarihi: 13.05.2022

Clark, S.J. (t. y.). Van Gogh's Use of Color. Erişim adresi: <https://blogs.lt.vt.edu/samclark95/portfolio-2/the-wonderful-world-of-color/van-goghs-use-of-color/> Erişim Tarihi: 12.05.2022

Coyle, L. (1996). Strands interlacing: colour theory, education and play in the work of Vincent van Gogh, Van Gogh Museum Journal, Editors Ronald de Leeuw and Louis van Tilborgh, Waanders Publishers/Zwolle. Erişim adresi: https://www.dbnl.org/tekst/_van012199601_01/_van012199601_01_0010.php Erişim Tarihi: 02.04.2022

De La Faille, JB. (1970). *The works of Vincent van Gogh: his paintings and drawings* (rev., augmented and annotated ed.) London: Weidenfeld and Nicolson Publisher.

Defeyt, C., Marechal, D., Vandepitte, F. ve Strivay, D. (2020). Survey on Van Gogh's early painting technique through the non-invasive and multi analytical study of Head of peasant. *Heritage Science*. 8:104. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40494-020-00445-5>

Dik, J. Janssens, K., Van Der Snickt, G., van der Loeff, L., Rickers, K., and Cotte. M. (2008) Visualization of a Lost Painting by Vincent van Gogh Using Synchrotron Radiation Based X-ray Fluorescence Elemental Mapping, *Analytical Chemistry*, 80 (16), 6436-6442, DOI: 10.1021/ac800965g

Grant, P. (2015). *My Own Portrait in Writing: Self-Fashioning in the Letters of Vincent van Gogh*, Published by AU Press, Athabasca University, ISBN 978-1-77199-059-2 (pdf), doi: 10.15215/aupress/9781771990455.01

Griswold, J. (2020, 23 Temmuz). Conservator, norton simon museum, the colors of van gogh's-mother, Dispatches from the Conservation Studio. Erişim adresi: <https://www.nortonsimon.org/learn/adults/impressions/the-colors-of-van-goghs-mother/>

Hulsker J. (1980). *The complete Van Gogh: paintings, drawings*. USA: Sketches. Publisher: Harry N. Abrams.

Hulsker J. (1996). *The New Complete Van Gogh: Fully revised and enlarged edition of the Catalogue raisonné*, Publisher: John Benjamins Publishing Company, ISBN-10: 1556195133

Hulsker, J. (1992). Van Gogh, Roulin and the Two Arlésiennes: Part I. *The Burlington Magazine*, 134 (1074). <http://www.jstor.org/stable/885311> Erişim Tarihi: 25.03.2022

Kop van een vrouw met witte muts, November 1884-May 1885. (t.y.). Kröller Müller Museum. Erişim adresi: <https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-head-of-a-woman-wearing-a-white-cap> Erişim Tarihi: 02.05.2022

Kop van een vrouw, c. 15 May 1885. (ty.). Kröller Müller Museum. Erişim adresi: <https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-head-of-a-woman-7> Erişim Tarihi: 02.05.2022

Koslow, S. (1981). Two Sources for Vincent van Gogh's Portrait of Armand Roulin: A Character Likeness and a Portrait Schema, *Arts Magazine*, 56, (September), 156-163. Erişim adresi: <http://profkoslow.com/publications/vangogh.html> Erişim Tarihi: 20.02.2022

L'Arlésienne. (2021). Wikipedia, the free encyclopedia. Erişim adresi: [https://en.wikipedia.org/wiki/L%27Arl%C3%A9sienne_\(painting\)](https://en.wikipedia.org/wiki/L%27Arl%C3%A9sienne_(painting)) (Erişim Tarihi: 12.04.2022)

La Mousme, Overview. (t.y.) Vincent van Gogh, National Gallery of Art. Erişim adresi: <https://www.nga.gov/collection/art-object-page.46626.html> (Erişim Tarihi: 12.04.2022)

Mauger, A. ve Baron, J. (2022). *Imagine van Gogh*. Image Totale, Encore Productions Sas. Erişim adresi: <https://www.imagine-vangogh.com/credits/> (Erişim Tarihi: 13.05.2022)

Portret van een jonge vrouw, late June-early (July 1890). (t.y.). Kröller Müller Museum. Erişim adresi: <https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-portrait-of-a-young-woman> (Erişim Tarihi: 12.04.2022)

Raclavský, J. (2014). A Model of Language in a Synchronic and Diachronic Sense, *Lodz Studies in English and General Linguistic 2: Issues in Philosophy of Language and Linguistic*. 1st ed. Łódź University Press, 109-123. ISBN 978-83-7969-402-0. Erişim adresi: https://www.phil.muni.cz/~raclavsky/texty/language_synchronic_diachronic.pdf Erişim Tarihi: 15.05.2022

Ryan, M. (1976). *The Role of Van Gogh's Suggestive Colour in His Decoration Canvases for The Yellow House*, Thesis Master of Arts, The University of British Columbia. Erişim adresi: <https://open.library.ubc.ca/collections/ubctheses/831/items/1.0094111> Erişim Tarihi: 15.05.2022

Saint-Rémy-de-Provence, (2021). Vikipedi özgür ansiklopedi, Wikimedia Foundation, Inc. Erişim adresi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Saint-R%C3%A9my-de-Provence> (Erişim Tarihi: 20.05.2022)

Swerdlow, Joel L. (1997). Vincent van Gogh: Lullaby in Color. *National Geographic Magazine*, vol.192 no.4 October. Erişim adresi: <http://www.phs.poteau.k12.ok.us/williams/APAH/readings/Van%20Gogh,%20Nat%20Geo%2010-97,%20Joel%20Swerdlow.pdf> Erişim Tarihi: 12.05.2022

Tralbaut, M. E. (1969). *Vincent van Gogh*, New York: Viking Press, ISBN 0670742783 9780670742783 Dijitalleştirme sponsoru: Kahle/Austin Foundation. Erişim adresi: https://archive.org/details/vincentvangogh000ounse_tral/page/n5/mode/2up Erişim Tarihi: 12.04.2022

Van Gogh Museum (t.y. a) Biography 1873-1881 looking-for-a-direction. Erişim adresi: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/art-and-stories/vincent-s-life-1853-1890/looking-for-a-direction> Erişim Tarihi: 04.05.2022

Van Gogh Museum (t.y. b). Biography 1886-1888. Erişim adresi: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/art-and-stories/vincent-s-life-1853-1890/from-dark-to-light> (Erişim Tarihi: 04.05.2022)

Van Gogh Museum (t.y. c). Biography 1890 Vincent's Final Months. Erişim adresi: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/art-and-stories/vincent-s-life-1853-1890/vincent-s-final-months> Erişim Tarihi: 04.05.2022

Van Gogh Museum 4K Virtual Tour. (17.03.2020). Erişim adresi: https://www.youtube.com/watch?v=SRDEmb5Eo_Y&list=PLp9bGKxyieV2dOlQUVMqoi_5QSShvhgVP Erişim Tarihi: 15.05.2022

Van Gogh, V. (1872-1890). Mektuplaşma/Van Gogh'un Mektupları, [280. Mektup] env. no. b263 ab V/1962, Van Gogh Müzesi Arşivi, Amsterdam. Erişim adresi: <https://vangoghletters.org/vg/letters/let280/letter.html> Erişim Tarihi: 10.03.2022

Van Gogh, V. (1872-1890). Mektuplaşma/Van Gogh'un Mektupları, [450. Mektup] env. no. b405 ab V/1962, Van Gogh Müzesi Arşivi, Amsterdam. Erişim adresi: <https://vangoghletters.org/vg/letters/let450/letter.html> Erişim Tarihi: 10.03.2022

Van Gogh, V. (1872-1890). Mektuplaşma/Van Gogh'un Mektupları, [484. Mektup] env. no. b433 V/1962, Van Gogh Müzesi Arşivi, Amsterdam. Erişim adresi: <https://vangoghletters.org/vg/letters/let484/letter.html> Erişim Tarihi: 10.03.2022

Van Gogh, V. (1872-1890). Mektuplaşma/Van Gogh'un Mektupları, [494. Mektup]. Amsterdam, Van Gogh Müzesi Arşivi, env. no. b439 a-bV/1962 Erişim adresi: <https://vangoghletters.org/vg/letters/let494/letter.html> Erişim Tarihi: 10.03.2022

Van Gogh, V. (1872-1890). Mektuplaşma/Van Gogh'un Mektupları, [537. Mektup]. Amsterdam, Van Gogh Müzesi Arşivi, env. no. b469 ab V/1962 Erişim adresi: <https://vangoghletters.org/vg/letters/let537/letter.html> Erişim Tarihi: 10.03.2022

Van Gogh, V. (1872-1890). Mektuplaşma/Van Gogh'un Mektupları, [547. Mektup] env. no. b479 ab V/1962, Van Gogh Müzesi Arşivi, Amsterdam. Erişim adresi: <https://vangoghletters.org/vg/letters/let547/letter.html> Erişim Tarihi: 10.03.2022

Van Gogh: The Immersive Experience. (2022). Organized by Fever Labs Inc. ve Exhibition Hup Edutainment. Erişim adresi: <https://vangoghexpo.com/> (Erişim Tarihi: 15.05.2022)

vangoghletters.org. (t.y). Mektuplaşma/Van Gogh'un Mektupları, [450. Mektup] / 12. Dipnot. Erişim adresi: <https://vangoghletters.org/vg/letters/let450/letter.html> (Erişim Tarihi: 10.03.2022)

vangoghletters.org. (t.y.). To Theo van Gogh. Nuenen, mid-June 1884. Erişim adresi: <https://vangoghletters.org/vg/letters/let450/letter.html> (Erişim Tarihi: 10.03.2022)

Vellekoop, M. et al (2013). *Van Gogh at work*. Yale University Press. ISBN-10: 0300191863 (Erişim Tarihi: 12.03.2022)

Wallace, R. (1969). *The World of Van Gogh (1853-1890)*. Alexandria, VA, Publisher New York, Time-Life Books. Donor: bostonpubliclibrary. Digitizing sponsor Internet Archive. Erişim adresi: <https://archive.org/details/worldofvangogh1800wall/page/68/mode/2up?q=+Hokusai+> (Erişim Tarihi: 07.05.2022)

Weltkunst. (1982). *VanGogh, Aktuelle Zeitschrift für Kunst und Antiquitäten*. Vol. 52, no. 3, Munich. Erişim adresi: https://www.grisebach.com/fileadmin/downloads/PDFs/GRISEBACH_VanGogh_Dossier_en.pdf (Erişim Tarihi: 28.03.2022)

Zemel, C. (2020). *Van Gogh's Progress: Utopia, Modernity, and Late-Nineteenth-Century Art*, Reprint, University of California Press. <https://doi.org/10.1525/9780520338388-008>

The Metropolitan Museum of Art, La Berceuse (Beşik Sallayan Kadın; Augustine-Alix Pellicot Roulin, 1851-1930). Gift of Walter H. and Leonore Annenberg, 1996, Bequest of Walter H. Annenberg, 2002. Erişim adresi: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/437984> (Erişim Tarihi: 07.03.2022)

The National Gallery, Vincent van Gogh, Paintings by Vincent van Gogh. Erişim adresi: <https://www.nationalgallery.org.uk/artists/vincent-van-gogh> (Erişim Tarihi: 07.03.2022)

The Stedelijk Museum Fonds ('Stedelijk Museum'), Augustine Roulin (La Berceuse), schenking/gift of ir. V.W. van Gogh, Laren (NL). Erişim adresi: <https://www.stedelijk.nl/en/collection/962-vincent-van-gogh-augustine-roulin-%28la-berceuse%29> (Erişim Tarihi: 07.03.2022)

Van Gogh Gallery, Erişim adresi: <https://www.vangoghgallery.com/catalog/Painting/196/Head-of-a-Peasant-Woman.html> (Erişim Tarihi: 17.09.2021)

Van Gogh Museum, Amsterdam (Vincent van Gogh Foundation) Collection. Erişim adresi: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/collection> (Erişim Tarihi: 07.06.2021)

Van Gogh Online, Vincent. Erişim adresi: http://www.vangoghonline.com/1983/08/head-of-peasant-woman-with-dark-cap-jh_1.html (Erişim Tarihi: 07.03.2022)

Wikipedia Özgür Ansiklopedi, Van Gogh - Kopf einer Bäuerin mit weißer Haube3.jpeg. Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Van_Gogh_-_Kopf_einer_B%C3%A4uerin_mit_wei%C3%9Fer_Haube3.jpeg (Erişim Tarihi: 07.05.2022)

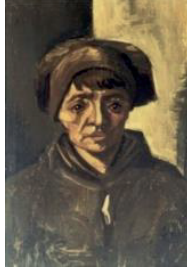
1884 YILI

Şekil 1: Oturan Köylü Kadın, Kontrplak ü.y.b. 36x26 cm., Nuenen: Aralık 1884, Morohashi Modern Sanat Müzesi, Fukushima/Japonya,

F 143, JH 546

<https://dali.jp/en/collect ion/>

Şekil 2: Koyu Şapkalı Köylü Kadının Portresi, Kontrplak ü.y.b. 35x26 cm., Nuenen: Aralık 1884, Özel koleksiyon

F 136a, JH 548

http://www.vggallery.com/painting/p_0136a.htm

Şekil 3: Beyaz Şapkalı Yaşlı Köylü Kadın Portresi, T.ü.y.b., 36,5x29,5 cm., Nuenen: Aralık 1884, Von der Heydt Müzesi, Wuppertal

F 75, JH 550

http://www.vggallery.com/painting/p_0075.htm

Şekil 4: Yaşlı Köylü Kadın Portresi, Karton ü.y.b., 33x26 cm., Nuenen: Aralık 1884, Özel koleksiyon

F 146, JH 551

http://www.vggallery.com/painting/p_0146.htm

Şekil 5: Şapkalı Köylü Kadının Portresi, 40,9x30,4 cm Kontrplak ü.y.b., Nuenen: Aralık 1884, Özel koleksiyon, Kaliforniya F 144, JH 561

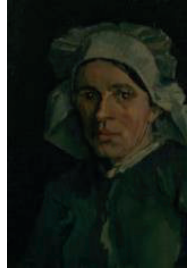
https://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Van_Gogh_-_Kopf_einer_B%C3%A4uerin_mit_wei%C3%9Fer_Haube3.jpeg

Şekil 6: Köylü Kadın Portresi, T.ü.y.b., 43,8x34,6 cm, Nuenen: Aralık 1884, Saint Louis Sanat Müzesi

F 146a, JH 565

http://www.vggallery.com/painting/p_0146a.htm

Şekil 7: Kadın Portresi T.ü.y.b., 42x33,3 cm., Nuenen: Kasım 1884-Ocak, 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 156, JH 569

<https://www.vangoghmu seum.nl/nl/collectie/so072V1962>

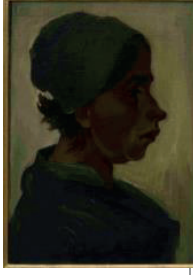

Şekil 8: Köylü Kadının Portresi Kontrplak ü.y.b., 40x32,5 cm., Nuenen: Aralık 1884, Özel koleksiyon

F 132, JH 574

<https://www.vangoghgallery.com/catalog/Painting/196/Head-of-a-Peasant-Woman.html>

1885 YILI

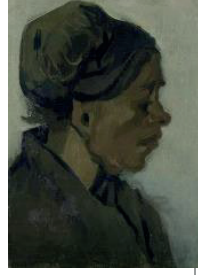
Şekil 9: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 40,1x29,6 cm., Nuenen: Ocak 1885, Noordbrabants Müzesi Hollanda. F 133, JH 584
<http://collectie.hetnoordbrabantsmuseum.nl/Details/collect/31202>

Şekil 10: Köylü Kadının Portresi, Kontrplak ü.y.b. 37,5x24,5 cm., Nuenen: Ocak 1885, Cincinnati Sanat Müzesi. F 135, JH 585
<https://www.cincinnatiartmuseum.org/art/explore-the-collection?id=18361328>

Şekil 11: Koyu Şapkalı Köylü Kadının Portresi, Kontrplak ü.y.b., 25x19 cm., Nuenen: Ocak 1885, Özel koleksiyon. F 153a, JH 586
<http://www.vangoghonline.com/1983/08/head-of-peasant-woman-with-dark-cap-jh1.html>

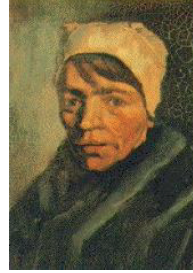
Şekil 12: Kadın Portresi, T.ü.y.b. 25,1x19 cm., Nuenen: Mart-Nisan 1885, Kröller-Müller Müzesi, Otterlo Hollanda. F 153, JH 587
<https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-head-of-a-woman-2>

Şekil 13: Köylü Kadın Portresi, T.ü.y.b., 40,3x30,5 cm, Nuenen: yaklaşık 1885, Ulusal Galeri Londra, İngiltere, F 137, JH 593
<https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/vincent-van-gogh-head-of-a-peasant-woman/>

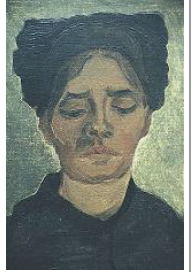
Şekil 14: Kadın Portresi, T.ü.y.b. 42,5x33,1 cm, Nuenen: Ocak 1885, Kröller -Müller Müzesi, Otterlo, Hollanda F 154, JH 608
<https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-head-of-a-woman-3>

Şekil 15: Beyaz Şapkalı Köylü Kadının Portresi, T.ü.y.b., 38x30 cm., Nuenen: Ocak 1885, Konum bilinmiyor. F 65, JH 627
http://www.vggallery.com/painting/p_0065.htm

Şekil 16: Koyu Şapkalı Köylü Kadının Portresi, T.ü.y.b. 40,6x31,7 cm., Nuenen: Ocak 1885, Özel koleksiyon, F 1667, JH 629
http://www.vggallery.com/painting/p_1667.htm

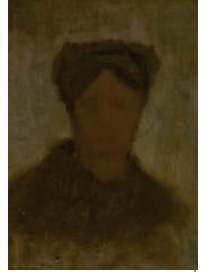
Şekil 17: Koyu Şapkalı Köylü Kadının Portresi, T.ü.y.b., 32x24,5 cm., Nuenen: Şubat 1885, Reuben ve Edith Hecht Müzesi-Haifa Üniversitesi F 138, JH 644
http://www.vggallery.com/painting/p_0138.htm

Şekil 18: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 37,9x28,4 cm. Nuenen: Kasım 1884-Mayıs 1885, Kröller-Müller Müzesi, Otterlo, Hollanda F 74, JH 648,
<https://krollermuller.nl/vincent-van-gogh-kop-van-eeen-vrouw-4>

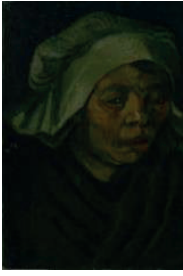

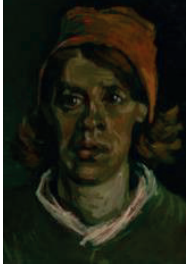

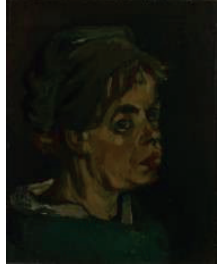

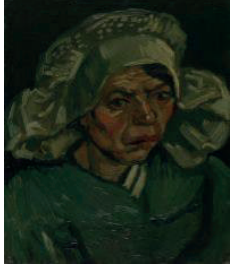

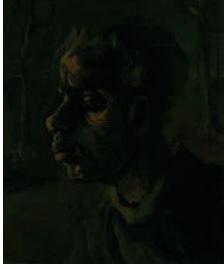

Şekil 19: Kadın Portresi, Kontrplak ü.y.b. 35,7x25,3 cm, Nuenen: Ocak 1885, Kröller-Müller Müzesi, Otterlo, Hollanda, F 151, JH 649,
<https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-head-of-a-woman-5>

Şekil 20: Kadın Portresi, Kontrplak ü.y.b., 47,8x34,8 cm., Nuenen: Kasım 1884-Mayıs 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 159, JH no yok
<https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0343V1966>

 <p>Şekil 21: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 39,7x25,5 cm, Nuenen: Mart-Nisan1885, Kröller-Müller Müzesi, Otterlo, Hollanda, F 150, JH 650 https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-head-of-a-woman-6</p>	 <p>Şekil 22: Köylü Kadın, Oturmaş (Yarım Figür), Kontrplak ü.y.b., 46x27 cm., Nuenen: Şubat 1885, Özel koleksiyon, F 127, JH 651 http://www.vggallery.com/painting/p_0127.htm</p>	 <p>Şekil 23: Köylü Kadının Portresi, Kontrplak ü.y.b., 41x31,5 cm., Nuenen: Mart 1885, Emil Bührle Koleksiyonu, Zürih, F 80, JH 681 https://www.buehrle.ch/fileadmin/processed/1/2/csm_van_Gogh_Baue rin_ae8f1978bc.jpg</p>	 <p>Şekil 24: Kadın Portresi, 42,2x34,8 cm üzerine Kontrplak ü.y.b., Nuenen: Mart 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 80a, JH 682 https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/so062V1962</p>
 <p>Şekil 25: Koyu Şapkalı Köylü Kadının Portresi, Kontrplak t.ü.y.b., 40x30 cm., Nuenen: Mart 1885, Özel Koleksiyon, F 136, JH 683 http://www.vggallery.com/painting/p_0136.htm</p>	 <p>Şekil 26: Hollandalı Köylü Portresi, T.ü.y.b., 38.3x26 cm., Nuenen: Mart 1885, Orsay Müzesi, RMN-Grand Palais/Hervé Lewandowski, F 134, JH 684 https://www.musee-orsay.fr/fr/oeuvres/tete-de-paysanne-hollandaise-14059</p>	 <p>Şekil 27: Çiftçi, Kontrplak ü.y.b., 41x35 cm., Nuenen: Mart 1885, Woodone Sanat Müzesi Hatsukaichi, Japonya, F 131, JH 685 http://www.mago.net/times/ALT/html/005/005.html</p>	 <p>Şekil 28: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 42.7x33.5 cm., Nuenen: Mart 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 130, JH 692 https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/so139V1962</p>
 <p>Şekil 29: Beyaz Şapkalı Köylü Kadın Portresi, T.ü.y.b., 44x36 cm., Nuenen: Kasım 1884-Mayıs 1885, Kröller-Müller Müzesi, Otterlo, Hollanda, F 85, JH 693 https://krollermuller.nl/vincent-van-gogh-kop-van-veen-vrouw-met-witte-muts</p>	 <p>Şekil 30: Beyaz Başlıklı Köylü Kadının Portresi, T.ü.y.b., 47x35 cm., Nuenen: Nisan 1885, Norton Simon Sanat Müzesi, Pasadena/California, F 85a, JH 694 https://www.nortonsimon.org/art/detail/F.1985.1.P</p>	 <p>Şekil 31: Beyaz Şapkalı Köylü Kadının Portresi, Kontrplak ü. y.b., 41x31,5 cm., Nuenen: Nisan 1885, Bern: Sanat Müzesi Almanya, F 81, JH 695 http://www.vggallery.com/painting/p_0081.htm</p>	 <p>Şekil 32: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 38,8x31,3 cm., Nuenen: Mart 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 0070a, JH 716 https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/so132V1962</p>

 <p>Şekil 33: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 43,2x30 cm, Nuenen: Mayıs 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 160, JH 722 https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0006V1962</p>	 <p>Şekil 34: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 43,8x30 cm., Nuenen: Mart-Mayıs 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 69, JH 724 https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0084V1962</p>	 <p>Şekil 35: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 42,2x34,5 cm., Nuenen: Mart-Mayıs 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 269r, JH 725 https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0097V1962r</p>	 <p>Şekil 36: Gordina de Groot, Karton ü.y.b., 47,5x35,5 cm., Nuenen: Nisan, 1885, İskoçya Ulusal Galerisi, Edinburgh, F 140, JH 745 Keyes, G.S., Dorn, R, Rishel, J.J., Sachs, K. (2000). Van Gogh Face to Face: The Portraits, s. 90</p>	
 <p>Şekil 37: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 43,5x36,2 cm., Nuenen: Mayıs 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam , F 388r, JH 782 https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0004V1962r#details</p>	 <p>Şekil 38: Gordina de Groot, T.ü.y.b., 41x34,5 cm., Nuenen: Mayıs 1885, Mrs. M.C.R. Taylor Koleksiyonu Santa Barbara, California, F 141, JH 783 http://www.vggallery.com/painting/p_0141.htm</p>	 <p>Şekil 39: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 41x34 cm., Nuenen: Mayıs 1885, Krölller-Müller Müzesi, Otterlo, Hollanda, F 86, JH 785 https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-head-of-a-woman-7</p>	 <p>Şekil 40: Yeşil Şallı Köylü Kadın Portresi, T.ü.y.b., 44,5x35 cm., Nuenen: Mayıs 1885, Lyon Güzel Sanatlar Müzesi Fransa F 155, JH 787 https://www.mba-lyon.fr/fr/fiche-oeuvre/paysanne-au-chale-vert</p>	
 <p>Şekil 41: Yas Şallı (Falie) Kadın, T.ü.y.b., 45,5x33 cm., Nuenen: Mart-Mayıs 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 161, JH 788 https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0058V1962 2</p>	 <p>Şekil 42: Saçları Serbest Bir Kadın Portresi, T.ü.y.b., 35,2x24,4 cm., Anvers: Aralık 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 206, JH 972 https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0059V1962 2</p>	 <p>Şekil 43: Yaşlı Kadın Portresi, T.ü.y.b, 50,5x39,8cm., Anvers: Aralık 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 174, JH 978 https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0010V1962 2</p>	 <p>Şekil 44: Kırmızı Kurdeleli Genç Kadın, T.ü.y.b., 60x50,2 cm., Anvers: Aralık 1885, Alfred Wyler Koleksiyonu, New York, F 207, JH 979 Keyes, G.S., ve diğerleri (2000). Van Gogh Face to Face: The Portraits, s.93</p>	 <p>Şekil 45: Bir Kadın Portresi, T.ü.y.b., 46,3x38,5 cm., Anvers: Aralık 1885, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 207a, JH 1204 https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/s0143V1962</p>

1886 YILI

Şekil 46: Agostina Segatori'nin Portresi, T.ü.y.b., 27,2 cm x 22 cm, Paris: Ocak-Şubat 1886, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 215b, JH 1205 <https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/so093V1962>

Şekil 47 Kadın Portresi, T.ü.y.b., 27,3 cm x 19,1 cm, Paris: Mart-Haziran 1886, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 215c, JH numarası yok <https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/so091V1962>

Şekil 48: Kadın Portresi, T.ü.y.b., 32,3x22 cm, Paris: Mart-Haziran 1886, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, (Vincent van Gogh Vakfı), F 215d, JH numarası yok <https://www.vangoghmuseum.nl/nl/collectie/so074V1962>

1887 YILI

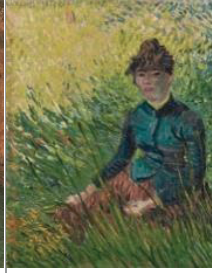
Şekil 49: Léonie Rose Charbuy-Davy'nin Portresi, T.ü.y.b., 60,7x45,7 cm, Paris: Mart-Nisan 1887, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 369, JH 1206 Keyes, G.S., ve diğerleri (2000). Van Gogh Face to Face: The Portraits, s.103

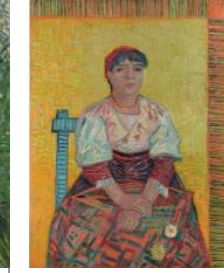
Şekil 50: Kafede: Le Tambourin'deki Agostina Segatori, T.ü.y.b., 55,5x47 cm., Paris: Ocak-Mart 1887, Van Gogh Müzesi, Amsterdam, F 370, JH 1208 Keyes, G.S., ve diğerleri (2000). Van Gogh Face to Face: The Portraits, s.100

Şekil 51: Bir Kadının Portresi (Madame Tanguy), T.ü.y.b., 40x32 cm., Paris: Kış, 1887, Kunstmuseum Basel, Rudolf Staechelin Vakfından ödünç. F 357, JH 1216 http://www.vggallery.com/painting/p_0357.htm

Şekil 52: Buğday Tarlasında Kadın, T.ü.y.b. 41,5x34,5 cm., Paris: Nisan-Haziran 1887, Özel koleksiyon New York F 367, JH 1261 <http://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2015/impressionist-modern-art-evening-sale-no9340/lot.32.html>

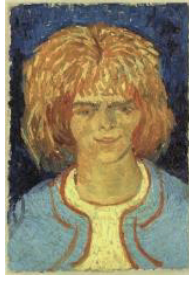

Şekil 53: İtalyan, T.ü.y.b., 81,5x60,5 cm., Paris: Aralık 1887, Orsay Müzesi, Dist. RMN-Grand Palais/Patrice Schmidt F 381, JH 1355 https://www.musee-orsay.fr/en/collections/index-of-works/notice.html?no_cache=1&nnumid=000742&cHash=8a62e780ad

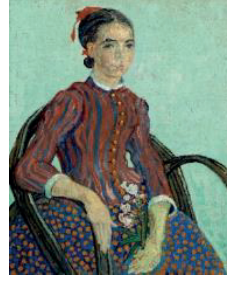
1888 YILI

Şekil 54: Arles'in Yaşlı Kadını, T.ü.y.b., 58x42 cm., Arles: Şubat 1888, Van Gogh Müzesi, Amsterdam F 390, JH 1357 <https://www.vangoghmuseum.nl/collectie/s0145V1962>

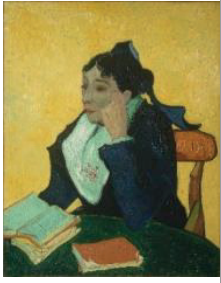
Şekil 55: Karışık Saçlı Kız ("The Mudlark"), T.ü.y.b., 35,5x24,5 cm., Arles: Haziran 1888, La-Chaux-de-Fonds, Musée des Beaux-Arts, İsviçre.F 535, JH 1467 http://www.vggallery.com/painting/p_0535.htm

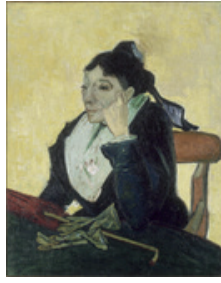
Şekil 56: La Mousme, T.ü.y.b., 73,3 x 60,3 cm, Arles: Temmuz 1888, Ulusal Sanat Galerisi, Washington DC, Chester Dale Koleksiyonu, F 431, JH 1519 <https://www.nga.gov/collection/art-object-page.46626.html>

Şekil 57:Sanatçının Annesinin Portresi, T.ü.y.b., 40,6x32,4 cm., Arles: Ekim 1888, Norton Simon Sanat Müzesi Pasadena, California F 477, JH 1600 <https://www.nortonsimon.org/art/de-tail/M.1968.32.P>

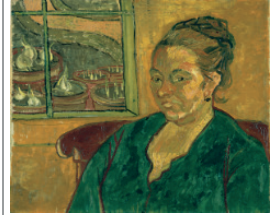
Şekil 58: L'Arlésienne: Madame Joseph-Michel Ginoux (Marie Julien), T.ü.y.b., 91,4x73,7 cm., Arles: Kasım 1888/89, Metropolitan Sanat Müzesi New York, Sam A. Lewisohn'un Mirası, 1951F 488, JH 1624 <https://www.metmuseum.org/art/col-lection/search/436529>

Şekil 59:L'Arlésienne, T.ü.y.b., 92.3x73.5 cm., Arles, Kasım 1888, Orsay Müzesi Paris, F 489, JH 1625 <https://cdn.mediatheque.epmoo.fr/lnk/mno189jptu3l79c.jpg>

Şekil 60: Madame Augustine Roulin ve Bebek Marcelle'in Portresi, T.ü.y.b., 92.4x73.5 cm., Arles: Kasım-Aralık 1888, Philadelphia Sanat Müzesi, Lisa Norris Elkins'in Mirası, 1950, F 490, JH 1637 <https://www.philamuseum.org/col-lection/object/52064>

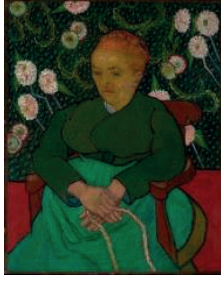

Şekil 61: Madame Augustine Roulin'in Portresi, T.ü.y.b., 54x 65 cm., Arles: Kasım-Aralık 1888, Oskar Reinhart Koleksiyonu 'Am Römerholz', Winterthur F 503, JH 1646 <https://www.roemerholz.ch/sor/en/home/museum/the-collection/the-artists/vincent-van-gogh--portrait-of-augustine-roulin-1888.html>

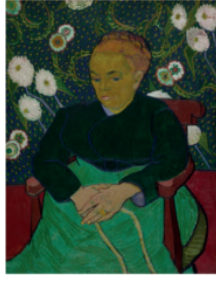
1889 YILI

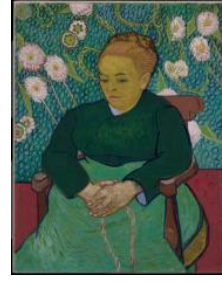
Şekil 62: La Berceuse (Madame Roulin'in portresi), T.ü.y.b., 92.x72,5 cm. Arles: Aralık 1888, Kröller-Müller Müzesi, Otterlo Hollanda. F 504, JH 1655 <https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-la-berceuse-portrait-of-madame-roulin>

Şekil 63: La Berceuse (Beşik Sallayan Kadın; Augustine-Alix Pellicot Roulin), T.ü.y.b., 92,7x73,7 cm., Arles: Ocak 1889, Metropolitan Sanat Müzesi, New York. F 505, JH 1669 <https://www.metmuseum.org/art/collectio/lection/search/437984>

Şekil 64: Madame Roulin Beşiği Sallıyor (La berceuse), T.ü.y.b., 92,7x73,8 cm. Arles: Ocak 1889, Chicago Sanat Enstitüsü, Helen Birch Bartlett Anıt Koleksiyonu F 506, JH 1670 <https://www.artic.edu/artworks/27949/madame-roulin-rocking-the-cradle-la-berceuse>

Şekil 65: Madame Augustine Roulin Beşiği Sallıyor (La Berceuse), T.ü.y.b., 92,7x72,7 cm., Arles: Şubat 1889, Boston: Güzel Sanatlar Müzesi, John T. Spaulding'in Mirası, F 508, JH 1671 https://collections.mfa.org/search/objects/*/*La%20Berceuse%20%28Augustine%20Roulin/images

Şekil 66: La Berceuse (Augustine Roulin), T.ü.y.b., 91x71,5 cm., Arles: Mart 1889, Stedelijk Müzesi Amsterdam F 507, JH 1672 <https://www.stedelijk.nl/en/collection/962-vincent-van-gogh-augustine-roulin-%28la-berceuse%29>

Şekil 67: Madame Trabuc'un Portresi, Kontrplak t.ü.y.b., 64x49 cm., Saint-Rémy: Eylül 1889, Hermitage, Petersburg F 631, JH 1777 http://www.vggallery.com/painting/p_0631.htm

1890 YILI

Şekil 68: L'Arlesiana (M.me Ginoux'nun Portresi), T.ü.y.b., 60x50 cm., Saint-Rémy; Şubat 1890, Galleria Nazionale d'Arte Moderna Roma, F 540, JH 1892 <https://lagallerianazionale.com/2019/01/29/van-gogh-a-gogh-gogh-la-serie-su-vincent-van-gogh/>

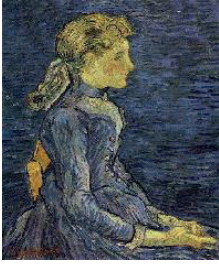
Şekil 69: L'Arlesienne (Madame Ginoux'nun portresi), T.ü.y.b., 65,3x49 cm., Saint-Rémy; Şubat 1890 Kröller-Müller Müzesi, Otterlo Hollanda, F 541, JH 1893 <https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-l-arlesienne-portrait-of-madame-ginoux>

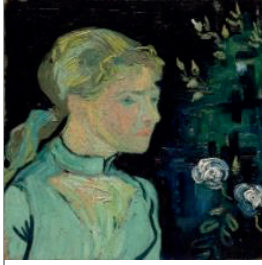
Şekil 70: L'Arlesienne (Madame Ginoux), T.ü.y.b., 64x54 cm., Saint-Rémy; Şubat 1890, Sao Paulo Sanat Müzesi, Brezilya, F 542, JH 1894 <https://masp.org.br/acervo/obra/a-arlesiana>

Şekil 71: L'Arlesienne (Madame Ginoux), T.ü.y.b., 66x54 cm., Saint-Rémy; Şubat 1890, Özel koleksiyon F 543, JH 1895 http://www.vggallery.com/painting/p_0543.htm

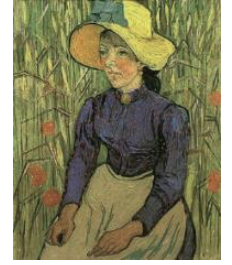
Şekil 72: Adeline Ravoux'nun Portresi, T.ü.y.b., 67x55 cm., Auvers-sur-Oise; Haziran 1890, Özel koleksiyon İsviçre, F 768, JH 2035 http://www.vggallery.com/painting/p_0768.htm

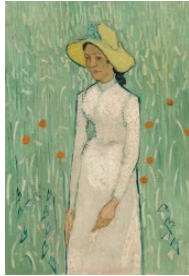
Şekil 73: Adeline Ravoux, Kumaş ü.y.b., 50,2x50,5 cm., Auvers-sur-Oise; Haziran 1890, Cleveland Sanat Müzesi, Leonard C. Hanna'nın Mirası, F 786, JH 2036 <https://www.clevelandart.org/art/1958.31>

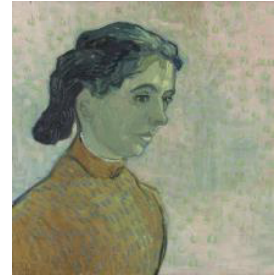
Şekil 74: Adeline Ravoux'nun Portresi, T.ü.y.b., 73,7x54,7 cm., Auvers-sur-Oise; Haziran 1890, Özel koleksiyon, F 769, JH 2037 http://www.vggallery.com/painting/p_0769.htm

Şekil 75: Buğdayda Oturan Hasır Şapkalı Genç Köylü Kadın, T.ü.y.b., 92x73 cm., Auvers-sur-Oise; Haziran 1890, Steven A. Cohen Kolk. 2005 F 774, JH 2053 http://www.vggallery.com/painting/p_0774.htm

Şekil 76: Beyazlı Kız, T.ü.y.b., 66,7x45,8 cm., Auvers-sur-Oise; Haziran sonu 1890, Washington: Ulusal Sanat Galerisi, Chester Dale Koleksiyonu, F 788, JH 2055 <https://www.nga.gov/collection/art-object-page.46505.html#bibliography>

Şekil 77: Genç Bir Kadın Portresi, T.ü.y.b., 51,9 x 49,5 cm., Auvers-sur-Oise; Haziran sonu-Temmuz başı 1890, Kröller-Müller Müzesi, Otterlo, Hollanda, F 518, JH 2056 <https://krollermuller.nl/en/vincent-van-gogh-portrait-of-a-young-woman>